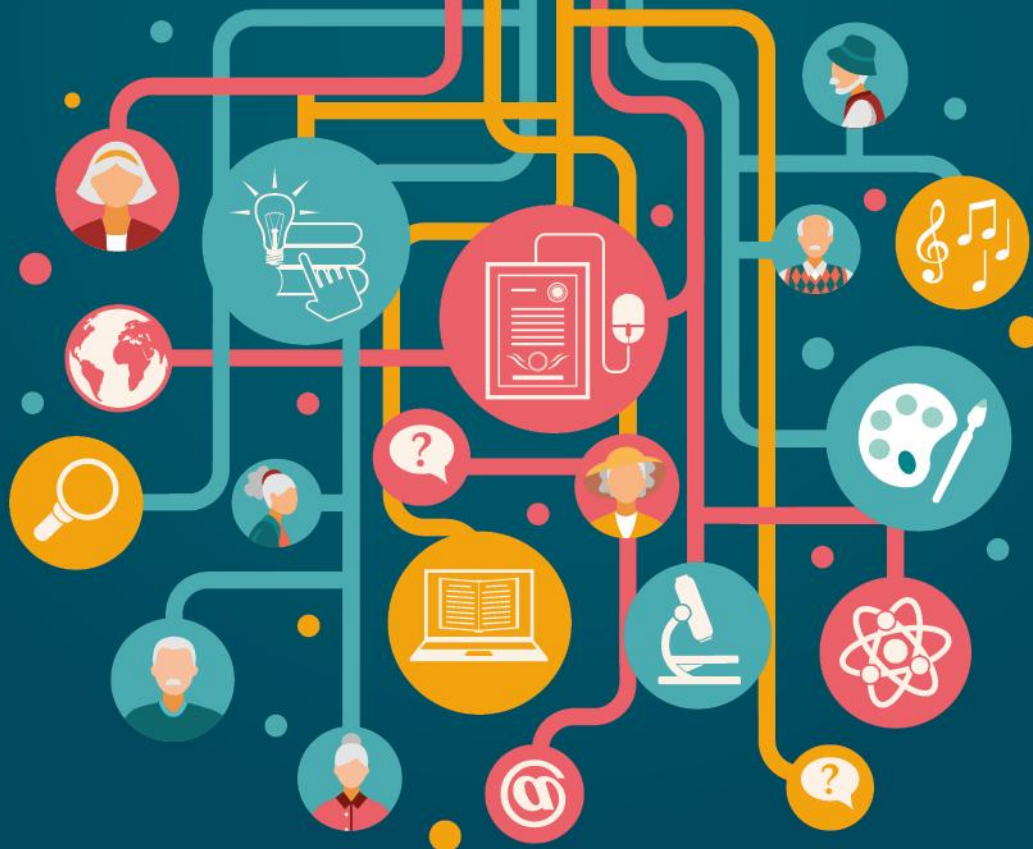

Savišvieta

LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOS LEIDINYS

2025

TURINYS

IŽANGA	3
1. 2025 metų SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI SAVAITĖ	4
1.1 Suaugusiųjų mokymosi savaitės „Mokymosi sodai“ idėja	5
1.2 Dvidešimt šeštosios suaugusiųjų mokymosi savaitės apžvalga	8
1.3 Mokymosi sodai: žiedai skleidėsi Kretingos muziejuje	11
1.4 Esminis dalykas – reflektuoti savo patirtį	15
1.5 Konkurso „Mokymosi stebuklai“ projektai	18
1.5.1 Pasimatymai su ROŽE	18
1.5.2 Angliškų pašnekesių klubas „Let’s talk“: kai mokymasis tampa gyvenimo būdu	24
1.5.3 Kartų draugystės ratas	32
1.5.4 Mokymosi stebuklai	34
1.5.5 Ateities įgūdžių kursas	35
1.5.6 Nuo beprasmiško iki tikslingo: kaip suaugusiųjų švietime gimsta prasmė	37
1.6 Akcija „Suaugusiųjų švietimas – polėkiui ir prasmei“ kviečia atrasti mokymosi džiaugsmą	41
2. LSŠA ir jos NARIŲ PATIRTIS ir NAUJIENOS	45
2.1 Mokytiis širdimi, veikti tikslingai – stebėjome Estijos kolegų veiklą	46
2.2. Vilniaus Šnipiškių bendruomenės iniciatyva „Čiulbantis krūmas mieste“	52
2.3. Žirgai – žirgeliai	55
2.4 „Miško maudynės“ – Velžio TAU projektas	60
3. Į ANDRAGOGŲ METODIKOS LAGAMINĄ	66
3.1 Mokytiis, dalintis ir prasmingai taikyti: asmeninė refleksija ir praktinis įgyvendinimas	67
3.2 DESIGN THINKING (dizaino mąstysena) – būdas spręsti problemas per įsiklausymą, idėjas ir drąsą bandyti	74
3.3 Skaitmeninės istorijos darnaus vystymosi tikslams	79
4. SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO AKTUALIJOS EUROPOJE ir LIETUVOJE	80
3.1 Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos naujienos	81
3.1.1 Biuletėnis apie 2025 metų EAEA teminės krypties pamokas	81
3.1.2 EAEA pareiškimas dėl drąsesnio ir ambicingesnio ES biudžeto švietimui, įtraukčiai ir socialiniam atsparumui	83
3.2. „Epale“ bendruomenės skiltis	84

Leidinio sudarytojos DR. VILIJA LUKOŠŪNIENĖ IR RENATA JANKEVIČIENĖ.

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija neatsako už straipsniuose išsakytas mintis – autentišką autorių nuomonę.

Dauguma leidinyje pristatomų projektų yra finansuojami Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Nacionalinės agentūros požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei Nacionalinė agentūra negali būti laikoma už juos atsakinga.

Leidinyje naudojamos nuotraukos iš straipsnius pateikusių organizacijų ir įstaigų bei asmeninių straipsnių autorių archyvų. Nuotraukos leidinyje publikuojamos turint jas pateikusių asmenų sutikimą.

Iliustracijų autoriai:

Inter Se (viršelis)

IŽANGA

2025 metų *Savišvietos* leidinys apžvelgia pagrindines praėjusių metų Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos ir jos narių veiklas bei supažindina skaitytojus su Europos suaugusiųjų švietimo aktualijomis.

Pirmoji dalis skiriama suaugusiųjų mokymosi savaitei „Mokymosi sodai“.

Šioje dalyje skaitytojai ras:

- 2025 metų suaugusiųjų mokymosi savaitės idėją ir Savaitės vyksmo apibendrinimą.
- Kretingos rajono švietimo centro metodininkės Almos Slaboševičienės straipsnį apie Savaitės sutiktuves Kretingos muziejuje.
- Metų andragogės Arūnės Taunytės apmąstymus apie jos patirtį suaugusiųjų mokymosi srityje.
- Savaitės projektų ir iniciatyvų konkursui „Mokymosi stebuklai“ pateiktų projektų aprašymus.
- Kauno rajono švietimo centro akcijos, skirtos Savaitei, „Suaugusiųjų švietimas – polėkiui ir prasmei“ idėją ir rezultatus.

Antrojoje leidinio dalyje pristatoma LSŠA koordinuojamo mobilumo konsorciumo darbo stebėjimo Estijoje ir bendruomeninių iniciatyvų, veiklos ir mokymosi patirtys.

Trečioji dalis leidinio dalis skiriama papildyti andragogo lagaminą naujomis idėjomis ir praktiniais mokymo/si būdais. „Erasmus+“ mokymuose įgyta patirtimi dalijasi LSŠA valdybos narės Daiva Malinauskienė ir Arūnė Taunytė.

Ketvirtojoje leidinio dalyje:

- pristatomi 2025 m. pabaigos Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos (EAEA), kurios nare yra LSŠA, veiksmai ir dokumentai dėl sėkmingesnio suaugusiųjų švietimo ir mokymo/si Europoje.
- Pateikiamas „Epale“ teminių išteklių (šaltinių) rinkinių 2020–2025 metų sąvadas.

Malonaus skaitymo!

Leidinio sudarytojos

1. 2025 metų SUAUGUSIŲJŲ
MOKYMOSI SAVAITĖ

1.1 Suaugusiųjų mokymosi savaitės „Mokymosi sodai“ idėja

...

Daug stebuklų yra pasaulyje, tik ne visiems jie prieinami; vieniems dėl to, kad jų negirdi ir nemato, kitiems dėl to, kad jų nesupranta.

(Mikalojus Konstantinas Čiurlionis)

26 -oji suaugusiųjų mokymosi savaitė skiriama **pamatyti, išgirsti ir suprasti**, kas yra vienas iš pasaulio stebuklų – **MOKYMOSI SODAS**.

Ką piešia Jūsų vaizduotė?

Iš pažinimo išaugusį šiaudinį sodą, kurio trapume – stabilumas, gimęs iš stiprių šaknų ir gebėjimo kurti naują pasaulį, būtinybė puoselėti dialogą ir tarpusavio supratimą...

Pavasario žalumos ilgesį, per Sodo ir Medžio paralelę metaforiškai peraugantį į PASAULIO MEDĮ...

M. K. Čiurlionio paveikslų ciklą „Pasaulio sutvėrimas“, pavirstantį MOKYMOSI RATU...

Erdvę, į kurią įžengęs žmogus pasijunta vis kitaip: vienaip vaikystėje, kitaip brandoje...

Kelią, išvedantį iš bejausmės zonos į žaliuojančią oazę su sidabro šaltiniais, vaismedžių arkomis, pavasariniu žydėjimu, raudonšoniais obuoliais žolėje...

Kur kviečiame mes?

Į „Mokymosi sodus“ – mūsų žinių, patirties ir kūrybos erdvę pasitarti:

- Kokį pasaulį norime sukurti puoselėdami suaugusiųjų mokymąsi?

- Kokiomis spalvomis ir garsais norime jį pripildyti?
- Kiek rūpesčio, kantrybės ir meilės norime skirti?
- Kaip mes ir mūsų besimokantieji turėtume jaustis tame pasaulyje?
- Kaip mes, suaugusiųjų švietėjai, galime prisidėti, kad mokymasis, kaip ir sodas, dovanotų augimą, atsinaujinimą ir prasmę?

Ko siekiame?

- Sodinti mokymosi bendradarbiaujant sodus.
- Auginti supratimą, kad mokymasis svarbus asmeninio gyvenimo kokybei ir visuomenės pažangai.
- Ginti mokymąsi nuo vidaus ir išorės kenkėjų: nepasitikėjimo, abejingumo, demotivacijos, dezinformacijos.
- Berti trąšų, kad stiprėtų andragogų profesinės kompetencijos ir kūrybiškumas.
- Brandinti suaugusiųjų mokymosi nuostatas, mokymosi įgūdžius ir gebėjimus.
- Skinti mokymosi vaisius ir jais mėgautis: geresniu savęs ir kito supratimu, galia priimti pokyčius, įvairesniu pasaulio pažinimu, atrastais talentais.
- Dalintis mokymosi patirtimi ir bendryste.

Kur išdygs pirmieji „Mokymosi sodų“ daigai?

2025 metų suaugusiųjų mokymosi savaitės sutiktuvėjų sostinė – Kretinga, miestas, garsus grafų Tiškevičių palikimu, pirmu Lietuvoje įkurtu grafaitės Marijos Tiškevičiūtės vaikų darželiu, seniausiu šalyje ištisus metus žaliuojančiu **Žiemos sodu**, vienu didžiausių Europoje Japonišku sodu ir turtingu dvasiniu paveldu – vadinamas Mažuoju Lietuvos Vatikanu, su daugiau nei 400 metų veikiančia bažnyčia ir penkiais vienuolynais.

Kretinga – tarsi gyvas mokymosi sodas. Čia, bendradarbiaudami su Kretingos rajono švietimo centru ir „Epale“ platformą koordinuojančia agentūra Švietimo mainų paramos fondu, atversime duris suaugusiųjų mokymosi savaitei.

2025 m. lapkričio 21 d. renginyje klausysimės įtraukių pranešimų, aktyviai mokysimės, apdovanosime Metų andragogą ir pagerbsime mokymosi projektų konkurso nugalėtojus.

Iš Kretingos „Mokymosi sodų“ daigai tepasklinda įvairiuose Lietuvoje kampeliuose, tebūna pasodinti atvira širdimi, kad vidinis noras mokytis apimtų kuo daugiau Lietuvos žmonių: „Kuo plačiau sparnus išskleis, kuo didesnį ratą apsuks, tuo bus laimingesnis žmogus“ (M. K. Čiurlionis).

Kaip tapti sodininkais?

Būkime:

- Partneriais – organizuokime renginius: mokymus, akcijas, atvirų durų dienas, atviras pamokas, kūrybines dirbtuves, meninės raiškos projektus, konkrečių veiksmų popietes ir vakarus, bendruomenių susitikimus ir talkas, pažintinius vizitus, parodas, diskusijas, socialines ir ekologines akcijas ir kitus renginius, kokius tik galite sumanyti. Kvieskime į juos bendruomenę, atverkime mokymosi duris vakarais tiems, kurie dieną dirba.
- Dalyviais – ateikime į gyvenamojoje vietoje vykstančius renginius, dalinkimės mokymosi patyrimu. Burkimės į neformalias grupes, pasakokime mokymosi istorijas, atkreipkime bendruomenės narių dėmesį į mokymosi galią ir patrauklumą.
- Ambasadoriais – skleiskime žinią apie suaugusiųjų mokymosi savaitę, dalinkimės kvietimu ir įkvepiančiomis mokymosi istorijomis.

1.2 Dvidešimt šeštosios suaugusiųjų mokymosi savaitės apžvalga

...

DR. VILIJA LUKOŠŪNIENĖ,
LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOS
MOBILUMO PROJEKTŲ KOORDINATORĖ

Skaičiai

Nacionalinė suaugusiųjų mokymosi savaitės programa rodo, kad per Savaitę įvyko 847 renginiai, kuriuos organizavo 333 įstaigos ir organizacijos. Savaitės renginiai vyko 39 savivaldybėse. Aktyviausiai renginius organizavo savivaldybių švietimo centrai ir švietimo pagalbos tarnybos (29 įstaigos), kultūros centrai (24) ir jų padaliniai (25), bibliotekos (26 bibliotekų ir 70 jų padalinių), neformaliojo ugdymo įstaigos (meno, muzikos, sporto - 20), trečiojo amžiaus universitetai ir kitos vyresniojo amžiaus žmonių organizacijos (16), suaugusiųjų gimnazijos, mokymo centrai, profesinio rengimo centrai ir socialinių paslaugų įstaigos (po 13), muziejai (14), visuomenės sveikatos biurai (12), įvairaus pobūdžio NVO (asociacijos, VšĮ - 12). Renginius organizavo penki lopšeliai darželiai, penki jaunimo centrai, trys verslo įmonės, du policijos komisariatai, dvi gimnazijos, dvi bendruomenės - įstaigos, apie kurias tradiciškai manoma, kad joms suaugusiųjų švietimo veikla nebūdinga.

Su Savaitės renginių temomis ir geografija galima susipažinti [Nacionalinė savaitės programa](#)

Apdovanojimai

2025 m. Metų andragoge tapo Arūnė Taunytė, ilgametė LSŠA narė, LSŠA valdybos narė, aktyviai puoselėjanti suaugusiųjų mokymosi idėjas, skatinanti savanorystę bei pilietiškumą, noriai besidalijanti sukaupta patirtimi bei telkianti mokymosi visą gyvenimą bendruomenę.

2025 m. Metų andragogė A.Taunytė su kolegomis. Renatos Jankevičienės nuotrauka.

Mokymosi savaitės konkurso „Mokymosi stebuklai“ apdovanojimais džiaugėsi ne tik Kretingos švietimo centras, pateikęs Kretingos neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų iniciatyvinės grupės narių antri metai puoselėjamą renginį „Kartų draugystės ratas“, bet ir kiti projektų konkurso dalyviai:

- Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.
- Jurbarko rajono švietimo centras.
- Kretingos rajono švietimo centras.
- Panevėžio rajono TAU Raguvos fakultetas.
- “WoW” UNIVERSITY.
- Šiaulių technologijų mokymo centro, sveikatos priežiūros ir socialinės gerovės skyrius Mažeikiuose.

Projektų aprašymai pateikiami tolesniuose „Savišvietos“ puslapiuose.

Sutiktuvių konferenciją tradiciškai organizavome bendradarbiaudami su Švietimo mainų paramos fondo administruojama „Epale“ programa.

Savaitė LSŠA Valdybos akimis

 Kas buvo gerai?	 Ko pritrūko?
<ul style="list-style-type: none"> • Bendruomenė, bendruomeniškumo jausmas. • Tema. • Orientacija į dalyvį • Regionų įtrauktis. • Vieta. • Diskusinis pranešimas: LSŠA ir regioninis. • Kvietimai merams. <p>Idėja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Metų andragogo pranešimas kitų metų mokymosi savaitėje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Formos pildymui: ne visai tinkamos; pagalvoti, kaip patobulinti. • Viešinimas: tiek regioniniu, tiek nacionaliniu lygmeniu galėtų būti daugiau, plačiau. • Koordinatoriaus: kai kuriuose regionuose trūko bendro koordinavimo. • „Šou“ elementų. • Neįtraukiami vietos žmonės „einantys pro šalį“. • Refleksija: uždarymo renginio metu; anketa iš karto po mokymosi savaitės. • Medžiaga „Po“. • Viešinimas ant troleibusų / autobusų (kaip socialinė reklama; tartis su merais). • Meras globėjas. <p>Idėja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įtraukti savivaldybių asociaciją.

1.3 Mokymosi sodai: žiedai skleidėsi Kretingos muziejuje

...

ALMA ŠLABOŠEVIEČIENĖ,
KRETINGOS ŠVIETIMO CENTRO METODININKĖ

2025 m. lapkričio 21 d. Kretingos muziejus tapo iškilminga vieta, kurioje prasidėjo dvidešimtšeštoji, visą Lietuvą apimanti, suaugusiųjų Smokymosi savaitė „Mokymosi sodai“ Jos atidarymo renginys – sutiktuvių konferencija – šiemet vyko Kretingoje.

Sutiktuvių konferenciją kartu su Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija (LSŠA) ir [Švietimo mainų paramos fondu](#) (ŠMPPF) organizavo [Kretingos rajono švietimo centras](#), pakvietęs švietimo bendruomenės atstovus iš visos šalies.

Konferencijos dalyviai buvo maloniai sutikti istorinėje aplinkoje – Kretingos muziejuje ir seniausiame Lietuvoje Žiemos sode, kurie tapo puikia šiųmetės temos – *Mokymosi sodas* – metafora. Juk sodas simbolizuoja vietą, kurioje žydi žinios, auga įgūdžiai ir dera naujos galimybės.

Pažintis su Žiemos sodu. Renatos Jankevičienės nuotrauka.

Susirinkusiuosius nuostabia savo kūrybos daina „Svajok“ pasveikino kretingiškę, muzikinių šou dalyvė, muzikos mokytoja Indrė Malakauskaitė–Juodeikienė. Ji paragino visus niekada nenustoti svajoti, nes svajonės veda į nuolatinį mokymąsi.

Šiltas bendravimas prie kavos puodelio jau registracijos metu priminė, kad mokymasis yra bendruomeniška veikla. Kretingos rajono savivaldybės administracijos atstovės – vicemerė Vaida Jakumienė, Švietimo skyriaus vedėja Asta Burbienė ir Švietimo centro direktorė Loreta Jurgutienė – perdavė sveikinimo žodžius, pabrėždamos paramos ir bendradarbiavimo svarbą „Mokymosi sodų“ auginimui.

Pirmoji konferencijos dalis buvo skirta įkvepiančioms įžvalgoms:

- Arūnas Bėkšta, LSŠA ekspertas, skaitė pranešimą „Rojaus sodas ir kitos Pirmojo Andragogo pamokos“, kviesdamas susimąstyti apie mokymosi idealus, įaugusius nuo pat pradžių.
- Dr. Kęstutis Trakšelys, lektorius ir Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos direktorius, kėlė klausimą: „Ar sunku būti žmogumi šiandien: žmogiškumo, nuovargio ir prasmės paieškos šiuolaikiniame gyvenime?“, skatindamas aktualius pamąstymus apie šiuolaikinio žmogaus savijautą.
- Sonata Barvainienė, ŠMPF projektų vadovė, pabrėžė demokratinės kultūros svarbą pranešime „Demokratinė kultūra – ką galime daryti, kad jos turėtume daugiau?“, kviesdama kiekvieną asmeniškai prisidėti prie jos stiprinimo.

Bendras renginio vaizdas. Kretingos rajono ŠC archyvo nuotrauka.

Renginyje taip pat buvo pagerbti ir apdovanoti 2025 metų Metų andragogo ir projektų konkurso laureatai, kurių veikla prisideda prie mokymosi kultūros stiprinimo Lietuvoje.

Džiaugiamės, jog Kretingos švietimo centro pateiktas Kretingos neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų iniciatyvinės grupės narių antri metai puoselėjamas renginys „Kartų draugystės ratas“ tapo nominantu.

Po pietų pertraukos, kuri vyko bene žaliausioje kavinėje „Pas grafą“ Žiemos sode, dalyviai pasinėrė į aktyvias edukacijas Kretingos dvaro rūmuose. Ekskursijos ir edukacijos leido susipažinti su dvaro istorija, etiketo tradicijomis ir augalų įvairove Žiemos sode. Dalyviai kūrė „Kvepiančius vilnos gabaliukus“, ragavo tradicinius saldumynus „Saldu gardu, kaip du medu“ ir keliavo laiku su „Kelione laiku su kavos puodeliu“, susipažindami su alternatyviomis kavos rūšimis. Šios veiklos priminė, kad mokymasis pasireiškia ne tik teorinėmis žiniomis, bet ir per patirtį, jutimus, kūrybą bei gyvą kultūros pažinimą.

Gera nuotaika po vėlimo dirbtuvių. Renatos Jankevičienės nuotrauka.

Konferencija baigėsi šiltomis atsisveikinimo akimirkomis ir kvietimu „sodinti mokymosi bendradarbiaujant sodus“ visus metus.

1.4 Esminis dalykas – reflektuoti savo patirtį

...

ARŪNĖ TAUNYTĖ,
2025 M. METŲ ANDRAGOGĖ,
LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOS
VALDYBOS NARĖ

Mano veikla ir nuostatos iš dalies atsispindi [interviu](#) EPALE platformoje ir [TV3 laidoje](#) „55-erių: ne laukti pensijos, o judėti taip, kad ji nespėtų vytis?“

BAIGIAU MOKSLUS

- Dailės instituto dizaino studijas (magistras).
- Ryšių su visuomene ir atstovo spaudai profesines studijas.
- Ilgesnės trukmės andragoginių kompetencijų mokymus (mokymų programa *Group behavior; 3D Baltic Training for Trainers; Suaugusiųjų mokymosi pagrindai; Suaugusiųjų mokymosi filosofija ir pilietinis ugdymas; Andragogų praktikų kvalifikacijos tobulinimas pažengusiems andragogams ir kt.*)

ŠVIETIMO VEIKLA

1993 – 2003 m. dirbau Lietuvos vaikų ir jaunimo centre (kuris dabar vadinasi HOBIVERSE,- ir su šiuo pavadinimu, o ir su tendencija išsigalvoti „mandrus“ nelietuviškus pavadinimus sunkiai susitaikau). Mokėjau užsienio

kalbas: anglų, prancūzų, šiek tiek lenkų, tad užėmiau direktoriaus pavaduotojos, atsakingos už tarptautinį bendradarbiavimą pareigybę. Įgijau turtingos renginių, projektų, konferencijų ir kitų renginių organizavimo patirties, kuria dalinausi vesdama mokymus mokytojams, jaunimo, kultūros darbuotojams. Dirbdama su suaugusiųjų grupėmis, jutau poreikį tobulinti savo andragogines kompetencijas. Mokiausi seminaruose, kursuose. Esu dėkinga mokytojams *A.Juozaičiui, R.Juozaitienei, V.Dieniui, V.Lukošūnienei, A.Bėkštai*, daugeliui tarptautinių mokymų vadovų.

2014 – 2019 metais buvau Ugdymo plėtotės centro Švietimo konsultantė.

Esu daugelio tarptautinių ir nacionalinių projektų ekspertė ir mokymų vadovė. Kuriant projektus, mokymų, dirbtuvių programas mane labiausiai motyvuoja kūrybiškumo, saviraiškos, bendradarbiavimo, tvarumo, pilietiškumo aspektai. Andragoginės kompetencijos, meninis išsilavinimas, psichodramos patirtis leido man sukurti autorinių metodų, kurie pasiteisino tarptautiniuose projektuose: *Menas – erdvė mokymuisi* (projekte gausiai naudotos meno technikos, kūrybiškumo metodai), *Kurk lėlę – pažink save* (paveikus lėlininkystės ir kitų meno technikų pritaikymas savivokai, kūrybiškumui, bendravimui, bendradarbiavimui skatinti); *Raštingumo ledkalnis* ir kt.

Šiandien mane, kaip andragogę ir pilietę, ypač jaudina tai, kad pilietiškumo, tolerancijos, kritinio mąstymo, tvarumo mokymai neužsibūtų drungname žinių lygmenyje, bet kiekvieną skatintų imtis Lietuvos piliečio pareigų su atsakomybe, įkvėpimu ir atsidaivimu.

VISUOMENINĖ VEIKLA

Pilietinis, visuomeninis aktyvumas lėmė šias mano pozicijas:

- *Sąjūdžio žinių* vykdančioji redaktorė.
- *Emilijos Pliaterytės atminimo draugijos* pirmininkė.
- *Lietuvos vaikų ir jaunimo laisvalaikio organizatorių asociacijos* steigėja ir tarybos narė.
- *Lietuvos neformaliojo ugdymo asociacijos (LiJNA)* valdybo narė.

- *Judėjimo UŽ GAMTĄ* steigėja.
- *Lietuvos psichodramos draugijos* narė.
- *Asociacijos VIVA SOL* valdybos narė.
- *Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos* valdybos narė.

LEIDINIŲ BENDRAAUTORĖ

- *DARGUŽIAI. Varėnos rajono Dargužių kaimo ekonominės, gamtosauginės, kultūrinės – socialinės aplinkos tyrimo rezultatai* (Baltijos aplinkos forumas).
- Lukošūnienė V., Taunytė A. *DARNI PLĖTRA*. Metodinis leidinys bendruomenių institucinių gebėjimų ugdymui (Baltijos labdaros fondas).
- *MENAS – ERDVĖ MOKYMUISI*. Metodinis leidinys lietuvių, lenkų, anglų, italų, čekų, vokiečių kalbomis.
- Straipsnis [Konsultantai, klientus „imantys charizma“](#)

Projekto „Kurk lėlę – pažink save“ mokymų epizodas.

Nuotraukos tekste iš A.Taunytės asmeninio archyvo.

1.5 Konkurso „Mokymosi stebuklai“ projektai

1.5.1 Pasimatymai su ROŽE

...

IRENA SABALIAUSKIENĖ,
PANEVĖŽIO RAJONO RAGUVOS TREČIOJO
AMŽIAUS UNIVERSITETO DEKANĖ

Istorijos pradžia: projekto „Pasimatymai su rože“ idėjos atsiradimas

2024 m. grupė LSŠA „Erasmus+“ mobilumo konsorciumo narių darbuotojų dalyvavo mokymuose „Surasti geriausią mokytoją savyje“, kurie vyko Gento mieste (Belgija). Mokymus organizavo Brain Bright BV centras, priklausantis Europass Teacher academy tinklui. Mokymų metu įgyta patirtis apibendrinta metodinėje medžiagoje „Dovana ir galimybė andragogui“¹.

Metodiniame leidinyje pateikta medžiaga nebuvo vienintelis projekto rezultatas. Mobilumo metu dalyvės dalijosi ir savo įstaigų patirtimi. Panevėžio rajono švietimo centro atstovę direktoriaus pavaduotoją Renatą Jankevičienę sužavėjo Šakių trečiojo amžiaus universiteto atstovės Ilonos Martinkaitienės pristatymas apie įgyvendintą projektą „Rožės“.

Kaip perdavėme idėją ir kūrėme savo projektą?

Panevėžio rajono TAU mokslo metų pradžios renginyje mobilumo mokymų patirtis buvo pristatyta TAU dekanams. Buvo kalbama apie mokymus ir apie užsimezgusius šiltus socialinius ryšius su visomis mokymų dalyvėmis tarp jų ir Ilona Martinkaitiene, atvėrusia projekto „Rožės“ istoriją. Mane sužavėjo projekto

¹https://www.lssa.smm.lt/lt/wp-content/uploads/2014/06/Dovana-ir-galimyb%C3%A9-andragogui_galutinis.pdf

idėja ir nusprendžiau sukurti PASLAPTINGĄ ROŽIŲ SODĄ ir TAU Raguvos fakulteto klausytojus pakviesti į PASIMATYMUS SU ROŽE“.

Pirmasis pasimatymas su ROŽE. Edukacinis užsiėmimas „Rožės simbolika literatūroje“. TAU klausytojai į susitikimą atėjo pasipuošę rožės simbolika. Pristačiau visas planuojamas projekto „Pasimatymai su rože“ veiklas. Panevėžio rajono švietimo centro direktoriaus pavaduotoja Renata Jankevičienė pristatė pranešimą „Rožė literatūroje“, Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė Danutė Pamerneckytė apžvelgė knygas, kuriose rašoma apie rožę. Panevėžio rajono TAU dekanai Jūratė Januškienė ir Vaclovas Krikščiūnas sušoko tango susiedami su rože.

Pirmojo susitikimo Reginos Slučkienės nuotraukų koliažas.

Antrasis pasimatymas su ROŽE. Praktinis užsiėmimas „Šilko ir rožių magija“. Pokalbis „Gyvenimo džiaugsmas brandžiame amžiuje“. Psichologė Genė Jakaitienė susitikimo metu kalbėjo apie gyvenimo džiaugsmą brandžiame amžiuje. Vyko praktinis tapymo ant šilko užsiėmimas. Veikla organizuota bendradarbiaujant su Raguvos kultūros centru.

Trečiasis pasimatymas su ROŽE. Susitikimas su knygos „Rožės siela: simbolis, augalas, vaistas, kvapas, maistas, puošmena“² autore, „Sibirkos rožynas“³ vadove Dovile Rylien, kuri kiekvienam dalyviui dovanojo po indelį rožių uogienės (konfityūro).

Panevėžio rajono švietimo centro direktoriaus pavaduotojos Renatos Jankevičienės (*jūs ir nuotrauka*) refleksija socialiniuose tinkluose apie susitikimą: „Paskaitą *Iš rožių istorijos* skaitė knygos „Rožės siela“ autorė, botanikė, VU absolventė Dovilė Rylienė. Dovilė ne tik rašo knygas, bet ir pati augina rožes, kartu su botaniku savo vyru Mindaugu jau prieš

penkiolika metų yra įkūrę „Sibirkos rožyną“. Prieš metus botanikė įkūrė VŠĮ „Žalioji paveldas“, kurios tikslas išsaugoti nuo seno Lietuvoje augintus augalus. TAU klausytojus sužavėjo D. Rylienės profesionalus pasakojimas ir jos knyga, kuri, deja, buvo išleista nedideliu tiražu. Klausydamiesi įtaigaus pasakojimo apie senovines rožes, tarsi jautėme jų kvapą, mintyse pasivaikščiojome po savo senolių gėlynus. Pateikta labai įdomių faktų apie rožes. Sužinojome, kad tokia raudona rožė, kokią jos spalvą išsivaizduojame dabar, atsirado tik XIX a., ką apie gydomąsias rožių savybes rašė žymus Antikos gydytojas Dioskoridas ir kiti gamtininkai, XVII a. išleidę net penkis leidinius, kaip gaminti vaistus iš augalų. Viena iš žaviausių renginio akimirklų – žinomo mūsų krašto gamtininko Antano Slučkos lektorei Dovilei ištarta frazė: „Nors iš pradžių skeptiškai žvelgiau į projektą „Pasimatymai su rože“, šiandien supratau, kaip klydau, jūs esate tikra profesionalė, leiskite jus apkabinti.“

Norisi pasidalyti dar viena lektorės mintimi: „Senuosiuose raštuose rašoma, kad rožės kvapas gali paliesti žmogaus sielą.“ Tad dovanokite rožes savo

² <https://www.knygos.lt/.../rozes-siela--simbolis--augalas.../>

³ www.rozes.lt

mylimiesiems artėjančių švenčių proga ir kruopščiai prižiūrėkite ir saugokite lietuviškas senąsias rožes savo gėlynuose.

Ketvirtasis pasimatymas su ROŽE. Praktinis užsiėmimas „Pražydo nertos rožės“. Užsiėmimą vedė Raguvos TAU klausytoja Emilija Bielinienė. Užsiėmimo dalyviai nėrė rožes, kurios tapo fakulteto simboliu.

Ketvirtojo susitikimo Reginos Slučkienės nuotraukos.

Penktasis pasimatymas su ROŽE. „Ar prisijaukinome rožę? Gyvenimiškos *Mažajo Princo* pamokos“. Iki susitikimo projekto dalyviai turėjo „namų“ užduotį – perskaityti Antuano de Sent Egziuperi alegorinę pasaką „Mažasis princas“. Susitikime aptartos gyvenimiškos pamokos ir plačiau nagrinėjamas skyrius, skirtas rožei. Panevėžio rajono švietimo centro metodininkė Vaiva Balčėtienė kalbėjo apie bendrystės, savanorystės svarbą bei naudą.

Šeštasis pasimatymas su ROŽE. Ekskursija į Kauną. Rožė istorijoje ir heraldikoje. Pažaislio vienuolyno paslaptys ir Soboro katakombos. Ekskursijos metu pristatomarožės simbolika.

Rožė – Šv. Marijos gėlė; rožančius – rozetė, liturginiai rūbai, siuvinėti rožėmis – karališkomis gėlėmis.

Pažaislio vienuolyno Rožių rožinis atspindi *Vidos Bernadišienės nuotraukoje.*

Septintasis pasimatymas su ROŽE. Išgirskime, pamatykime, įsijauskime – ekskursija VDU Botanikos sode. Pažintis su gausiausia rožių kolekcija Lietuvoje, kurioje yra daugiau nei 1600 rožių veislių.

Raguvos fakulteto klausytojos Reginos Slučkienės refleksija socialiniuose tinkluose: „Po lietingų dienų puikią saulėtą dieną grožėjomės Nemuno krantų vaizdais, klausėmės įdomių vietovių ir pastatų istorijų, kurias pasakojo puiki gidė dvi valandas ir mums nepabodo... Nuostabūs botanikos sodas pakerėjo gėlių spalvomis, įvairove ir kvapais... Kaip gera būti TAU studentais“.

VDU Botanikos sodo rožyne. Reginos Slučkienės nuotrauka.

Aštuntasis pasimatymas su ROŽE. Edukacija „Rožinis skonis ir aromatas“. Aptariama parfumerijos istorija ir faktai, mitai, etiketas. Užsiėmimas prasideda rožių arbatos gėrimu. Pasak lektorės Irmantės, „rožių žiedlapių arbata yra karalienė“. Dalyviai sužinojo, kad arbatai tinka visos rožės – ir ką tik nuskintos, ir džiovintos. Svarbu, kad jos būtų nepurkštos jokiais chemikalais. Rožių arbata turtinga antioksidantais, tradiciškai geriama imunitetui stiprinti, kimbant peršalimui. Iš rožių dar gaminami ir eteriniai aliejai, jie pasižymi svaiginančiu, gyvu gėlių aromatu bei turi terapinį poveikį.

Brazilijos atogrąžų miškuose auga Rožmedis – tai medis, kurio šerdis yra rožinės spalvos. Eterinis aliejus anksčiau buvo distiliuojamas būtent iš rožinės medžio šerdies, o dabar distiliuojamas iš medžio lapų ir šakelių, taip siekiant išsaugoti medžius. Rožmedžio aliejus tinka bet kokio amžiaus odai. Be to, dalyviai ir patys pasigamino stebuklingą senėjimą stabdantį aliejuką.

Devintasis pasimatymas su ROŽE. Baigiamasis susitikimas – paroda „Pražydo

MANO rožės“. Dalyviai atsineša įvairius atributus su rožių atvaizdu. Tai atvirukai, paveikslai, piešiniai ant šilko, nertos rožės, močiučių skryniose surastos skaros, prisiminimus sukeltys rožėmis dekoruoti puodeliai. Pokalbiai apie atsineštus

daiktus, refleksijos, rožių arbatos ir uogienės degustacijos. Kultūros centro kolektyvų muzikinė programa „Rožė dainose“.

Devintąjį susitikimą su ROŽE iliustruoja Reginos Slučkienės nuotraukų koliažas.

1.5.2 Anglišų pašnekesių klubas „Let’s talk“: kai mokymasis tampa gyvenimo būdu

...

VIRGINIJA ŠVEDIENĖ,
PANEVĖŽIO APSKRITIES
GABRIELĖS PETKEVIČAITĖS – BITĖS VB
SUAUGUSIŲJŲŠVIETIMO VEIKLŲ KOORDINATORĖ

Panevėžyje gimęs anglų pašnekesių klubas „Let’s Talk“ – tai daugiau nei kalbos praktika. Tai erdvė, kurioje žmonės auga, dalijasi, mokosi ir kuria ryšius, peržengiančius kultūrinės ir geografinės ribas. Čia kalba tampa tiltu tarp širdžių ir protų, o savanorystė – varomąja jėga, jungiančia bendruomenes Lietuvoje ir užsienyje.

Klubo pradžia ir augimas.

Anglišų pašnekesių klubas „Let’s Talk“, veikiantis Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje, įkurtas 2018 metais. Tuometinei bibliotekos darbuotojai Aušrai Marijai Narbutei kilo idėja suburti bendraminčius, norinčius lavinti anglų kalbą per pokalbį, kūrybą ir bendravimą.

Nuo 2019 metų klubui vadovauja Virginija Švedienė, bibliotekos suaugusiųjų švietimo veiklų koordinatore. Kartu su klubo nariais ir keturiais aktyviais savanoriais ji išplėtė veiklos apimtį, įvedė tarptautinio bendradarbiavimo kryptį ir pavertė „Let’s Talk“ ne tik kalbos tobulinimo erdve, bet ir gyva, kūrybiška bendruomene, garsinančia biblioteką nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

Veiklos pobūdis – mokymasis per pokalbį ir kūrybą.

Šiandien „Let’s Talk“ jungia daugiau nei 60 narių – dalis jų lankosi bibliotekoje

vykstančiuose užsiėmimuose, kiti jungiasi virtualiai ne tik iš Panevėžio, bet ir iš kitų Lietuvos miestų ar net iš užsienio (Italijos, Ispanijos, JAV, JK, Slovėnijos). Susitikimai vyksta tris kartus per savaitę – trečiadieniais ir ketvirtadieniais, tiek gyvai bibliotekos Menų skaitykloje, tiek ZOOM platformoje.

Klubo tikslas – ne akademinis kalbos mokymas, o laisvas, kūrybiškas bendravimas anglų kalba. Diskutuojama apie kultūrą, psichologiją, meną, aktualijas, aptariami filmai, knygos, parodos. Paliečiamos socialinės, filosofinės temos. Naudojami interaktyvūs metodai: diskusijos, žaidimai, improvizacijos, istorijų pasakojimas (storytelling), kalbų kavinės principai, skaitoma poezija.

Diskusijos klube. Bibliotekos archyvo nuotrauka.

Asta: „Klube mokomės vieni iš kitų, o kalbėti drąsiai tampa įpročiu.“

Vilma: „Kiekvienas susitikimas – naujas nuotykis, naujas iššūkis. Tai tarsi kelionė po pasaulį, net neišeinant iš bibliotekos.“

Vida: „Per šiuos metus tapome bičiuliais. Kalba mus suartino – dabar tai daugiau nei klubas, tai bendruomenė.“

Sigitas: „Savo aplinkoje neturiu su kuo pasikalbėti angliškai, bet šios kalbos nenoriu pamiršti. Todėl šis klubas man – puiki vieta praktikuotis. Džiaugiuosi suprasdamas, kad šiandien kalbu šiek tiek geriau nei prieš metus.“

Rimantas: „Nuo tada, kai ėmiau lankytis klubo susitikimuose, pastebėjau, kad labai pagerėjo mano kalbėjimo įgūdžiai. Labiau pasitikiu savimi kalbėdamas viešai ar dalyvaudamas grupinėse diskusijose. Be to, bendravimas klube su įvairių profesijų žmonėmis praplėtė mano akiratį.“

Rytis: „Dirbu tarptautiniuose projektuose ir turiu bendrauti su užsienio partneriais. Šios kassavaitinės pratybos man padėjo labiau pasitikėti savimi ir praplėsti žodyną. Man puikiai tinka virtualus susitikimų formatas.“

Klubo veikla per pandemiją

COVID-19 pandemijos laikotarpiu „Let’s Talk“ buvo **viena pirmųjų iniciatyvų ne tik regione, bet ir Lietuvoje**, greitai ir efektyviai pritaikiusi savo veiklas nuotoliniam formatui. Susitikimai vyko mažose grupėse Zoom, Skype ir Messenger platformose. Toks formatas suteikė daugiau laiko kiekvienam dalyviui, leido tęsti mokymąsi bei išlaikyti glaudų bendruomenės ryšį.

Vaiva: „Nors gyvas bendravimas visuomet pranašesnis už nuotolinį, visgi pandemijos metu nuotolinis mokymasis leido sutaupyti laiko – nereikėjo išeiti iš namų.“

Asta: „Galimybė jungtis iš bet kur leido tęsti mokymąsi net pandemijos metu. Tai buvo mūsų langas į pasaulį, kai aplink jį visi langai buvo užsidarę.“

Vilma: „Nuotoliniai pokalbiai mane išmokė drąsiau kalbėti ir išsakyti mintis. Jie tapo savotiška kalbine treniruote, priverčiančia išeiti iš komforto zonos.“

Vida: „Net per ekraną jautėme bendrumą. Mažose grupėse kiekvienas turėjome daugiau laiko kalbėti, o tai labai stiprino pasitikėjimą savimi.“

Rūta: „Zoom susitikimai padėjo išlaikyti emocinį ryšį – galėjome matyti vieni kitų veidus, šypsenas, emocijas. Tai priminė, kad mokymasis visada randa kelią, jei tik norime bendrauti.“

Nuotolinis klubo užsiėmimas. Bibliotekos archyvo nuotrauka.

Šie susitikimai tapo savotiška psichoterapija pandemijos metu – kai nebuvo galimybės keliauti, lankytis teatruose, koncertuose ar net svečiuose, „Let’s Talk“ tapo socialinės atgaivos šaltiniu. Kaip teigia Klubo narė ir savanorė Jūratė B., „Ruošdamasi nuotoliniams susitikimams net pasikvėpindavau, nes žinojau, kad laukia malonus susitikimas su draugais.“

Užsieniečių dalyvavimas ir tarptautinis bendradarbiavimas

Į „Let’s Talk“ veiklą aktyviai įsitraukia užsieniečiai, kuriuos traukia šiluma, kultūrinė įvairovė ir draugiška atmosfera. Vieni jų dalyvauja susitikimuose bibliotekoje, kiti prisijungia virtualiai, kuomet vyksta nuotoliniai užsiėmimai.

Cristina Sanchez (Ispanija), dalyvaujanti nuotoliniuose klubo susitikimuose:

„Tai nuostabi patirtis – kiekvienas dalyvis gali save atskleisti saugioje ir demokratiškoje aplinkoje.“

Dayana (ispanė, gyvenanti Londone, dalyvaujanti nuotoliniuose klubo susitikimuose):

„Jaučiausi labai draugiškai priimta į grupę – tai tiek pat svarbu, kiek ir pati galimybė kalbėti angliškai. Diskusijos skatina mąstyti, kalbėti prasmingai, o dalyvavimas čia padėjo man pasiruošti anglų kalbos egzaminui, reikalingam įsidarbinant JK.“

Byron (amerikietis, gyvenantis Panevėžyje):

„Įsitraukimas į klubo veiklą buvo naudingas tiek man pačiam, tiek klubo nariams. Susiradau daug draugų, galiu vis geriau pažinti Lietuvos kultūrą ir žmones.“

Klubas 2023–2024 m. bendradarbiavo su Rėjaus apygardos viešosios bibliotekos (Misūrio, JAV) knygų klubu – organizavo virtualias literatūrines diskusijas, 2024 m. pristatytas Amerikos bibliotekų asociacijos (ALA) konferencijoje San Diege pranešime „Global Discussions about Literature Online“, kurį parengė Virginija Švedienė ir Rėjaus apygardos bibliotekos direktorė Stacy Histle-Chaudri. Kasmet vyksta gyvi susitikimai su į Panevėžį iš Virdžinijos valstijos (JAV) atvykstančiais klubo bičiuliais, o 2025 m. klubo nuotolinius užsiėmimus pradėjo lankyti Aleksandra iš Slovėnijos ir Mauro iš Italijos.

Šios interaktyvios anglų šnekamosios kalbos įgūdžių tobulinimo veiklos teigiamai veikia ne tik dalyvių mokymosi pažangą, bet ir kuria tarpkultūrinę

erdvę dalijimuisi tradicijomis bei įvairiomis socialinio gyvenimo patirtimis. Čia dalyviai turi unikalią galimybę apie kitos šalies žmonių gyvenimą išgirsti iš pirmų lūpų – tiesiogiai, autentiškai ir įkvepiančiai.

Tarptautiniai mainai, kultūrinės partnerystės, klubo patirties pritaikymas.

2024–2025 m. „Let’s Talk“ dalyvavo keliose tarptautinėse iniciatyvose pagal „Erasmus+“ programą. 2024 m. rudenį bibliotekoje lankėsi Turino (Italija) ir Esteponos (Ispanija) suaugusiųjų švietėjos ir mokiniai bei Pyhajoki viešosios bibliotekos (Suomija) vadovas Heikki Lahnaoja, kurie dalyvavo klubo “Let’s Talk” kontaktiniuose ir virtualiuose užsiėmimuose. Heikki itin susidomėjo šiuo kalbų mokymosi modeliu ir pažadėjo būtinai inicijuoti tokį klubą savo bibliotekoje.

2025 m. birželį bibliotekoje lankėsi svečiai iš Graikijos nacionalinės bibliotekos ir Slovėnijos Iliriska Bistrica švietimo centro taip pat dalyvavo “Let’s Talk” užsiėmimuose. Graikijos nacionalinės bibliotekos kolegės po kelių mėnesių parašė laišką, jog taip pat pradėjo taikyti tokį kalbų mokymosi modelį savo bibliotekoje.

2025 m. vasarį 15 aktyviausių klubo narių ir 2 savanoriai lankėsi Dubline (Airija) veikiančiame Tarpkultūriniame kalbų centre, kur kartu su centro besimokančiaisiais tobulino kalbėjimo įgūdžius, taikydami kūrybinius mokymosi metodus. Liepos mėnesį centro vadovas dr. Peter Sheekey su komanda viešėjo Panevėžyje, vedė kūrybines dirbtuves, moderavo diskusijas ir net mokė klubo narius airiškų dainų.

2025 m. biblioteką aplankė Ispanijos **Leono ir Astorgos** suaugusiųjų kalbų mokyklos studentai ir dėstytojos, dalyvavę bendrame kultūriniame renginyje su „Let’s Talk“.

„Erasmus+“ programos strateginių partnerystės projektą „T.E.T.E“ („Suaugusiųjų anglų kalbos mokymas“), įgyvendintą 2024 m., koordinavo Latvijos nevyriausybinė organizacija „Vecmāmiņas.lv“. Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės–Bitės viešoji biblioteka projekte buvo partnerė. Klubo “Let’s Talk”

nariai išbandė latvių pasiūlytus anglų kalbos mokymosi būdus, o Latvijoje veikiančios senjorų klubai – “Let’s Talk” klubo pasiūlytus metodus. Projekto veiklos leido išplėsti klubo veiklos kryptis, atrasti įvairesnius metodus, pažinti kaimyninės šalies kultūrą ir patirti mokymosi bendruomenėje teikiamus privalumus. Panevėžio apskrities biblioteka, apibendrindama šio projekto rezultatus, parengė elektroninį leidinį “Teaching English to Adults”, kuriame aprašyti efektyviausi anglų šnekamosios kalbos įgūdžių tobulinimo metodai.

2024–2025 m. klubo nariai kartu su EOI Vallès Oriental (suaugusiųjų kalbų mokyklos, veikiančios Ispanijoje) besimokančiaisias dalyvauja projekte “Tandems”, kurio principas yra nuotoliniai angliški pokalbiai. Grupėse yra po du ispanus ir du lietuvius, grupės nariai savarankiškai pasirenka jiems patogų susitikimo laiką ir pokalbių temas. Šis formatas skatina dalyvius įgyti daugiau pasitikėjimo bendraujant angliškai, plėsti žodyną ir, žinoma, suteikia unikalią galimybę tiesiogiai iš Ispanijos kultūros atstovų išgirsti apie jų gyvenimo būdą, socialinius įpročius, kasdienę rutiną, šventes ir kitas kultūrinio gyvenimo detales.

Savanorystė – bendrystės ir augimo kelias.

Suaugusiųjų švietimas yra naudingas ir prasmingas ne tik besimokantiejiems, bet ir švietėjui. „Suaugusieji besimokantieji yra susiformavusios asmenybės, todėl bendravimas su jais yra didelis privalumas pačiam švietėjui. Žmonės ateina su savo gyvenimiška ir profesine patirtimi, su lūkesčiais ir motyvacija, tereikia susitarimų, kaip drauge siekti tobulėjimo.“ *(klubo vadovė Virginija Švedienė).*

„Savanorystė – tai bendrystė, siekis dvasiškai ir intelektualiai augti kartu su kitais, dalintis geriausia savo patirtimi ir žiniomis. Tai naujos pažintys, nauji horizontai, o svarbiausia – prasmės jausmas.“ *(Jūratė Baltušnikienė).*

„Klubo nariai turi būti aktyvūs – keistis, tobulėti, atrasti ką nors nauja. Šias pastangas laikau atsakomybe už klubo gyvavimą. Susitikimai su užsieniečiais ir Erasmus+ projektai sustiprino mūsų pasitikėjimą savimi.“ *(Jūratė Šamelienė).*

„Būdamas savanoriu, jaučiuosi esantis ne tik savo klubo entuziastas, bet ir bibliotekos bei miesto ambasadorius.“ (Artūras Girdauskas).

„Let's talk“ klubo savanoriai. Bibliotekos archyvo nuotrauka.

2024 m. gegužę Milane vykusioje konferencijoje „*Libraries as Spaces for Digital Transformation and Community Wellbeing*“ („Bibliotekos kaip skaitmeninės transformacijos ir bendruomenės gerovės erdvės“) klubo vadovės Virginijos Švedienės parengtą pranešimą „*Using Online Communication Platforms for Language Learning and Community Building*“ pristatė savanorės Jūratė Baltušnikienė ir Jūratė Šamalienė. Pranešime buvo pasidalinta gerąja klubo patirtimi, rengiant nuotolinius užsiėmimus.

2025 m. birželį klubo vadovė Virginija Švedienė ir savanorė Jūratė Baltušnikienė pristatė klubo patirtį 9-ajame tarptautiniame bibliotekų kongrese „BiblioCon 2025“ Brėmene (Vokietija). Pranešime pabrėžta, kad savanorystė bibliotekoje tapo tikra lyderystės, bendruomeniškumo ir profesinio augimo mokykla.

2024 m. lapkričio mėn. savanoriai Jūratė Šamalienė ir Artūras Girdauskas dalyvavo Lietuvos apskričių bibliotekų „Erasmus+“ programos projektų įgyvendinimo patirties pasidalijimo seminare, kur pristatė Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės–Bitės viešosios bibliotekos „Erasmus+“ patirtį.

„Man gerovės ir pilnatvės jausmas yra suvokimas, kad aš augu ir tobulėju kartu su suaugusiųjų besimokančiųjų bendruomene, kad mes kartu ieškome naujų mokymosi formatų, plečiame savo akiratį ir žengiame koja kojon su šiuolaikine besimokančiųjų visą gyvenimą bendruomene.“ (*Virginija Švedienė*).

Ateities planai ir geroji patirtis.

„Let’s Talk“ klubas nesustoja augti – artimiausiu metu planuojama įgyvendinti klubo savanorių pasiūlytą idėją: rengti išvažiuojamuosius anglišku pašnekesių klubo susitikimus kitose Panevėžio regiono bibliotekose. Į šiuos renginius bus kviečiami vietos bendruomenių nariai, norintys išbandyti tokį kalbų mokymosi formatą ir patirti, kaip kalba gali tapti bendravimo tiltu tarp žmonių. Tikimasi, jog ši idėja prigis ir kitose bibliotekose, taip išplečiant klubų tinklą ir buriant dar didesnę besimokančiųjų bendruomenę regione.

Klubo vadovė Virginija Švedienė, dirbanti suaugusiųjų švietimo srityje ir koordinuojanti kalbų klubų veiklas bibliotekoje (čia veikia ir Kalbų kavinė, o ketverius metus Virginija vedė anglų kalbos užsiėmimus bibliotekos darbuotojams bei iki šiol organizuoja nuotolinius anglų kalbos pašnekesius Panevėžio apskrities bibliotekų specialistams ZOOM platformoje), parengė mokymų programą „Neformalus anglų kalbos mokymasis bibliotekoje“. Programos turinys paremtas anglišku pašnekesių klube išbandytais neformalaus anglų kalbos mokymo(si) metodais ir kelerių metų intensyvia mokymo praktika. Mokymų programos tikslas – pasidalyti „Let’s Talk“ gerąja patirtimi su regiono bibliotekų specialistais, kurie planuoja pradėti panašias veiklas savo įstaigose. Taip gimsta nauji kalbų klubai, o „Let’s Talk“ bendruomenės patirtis, tarsi geras grūdas, randa derlingą dirvą ir kitose bibliotekose – auga, plinta ir įkvepia kitus.

1.5.3 Kartų draugystės ratas

...

ALMA SLABOŠEVIČIENĖ,
KRETINGOS ŠVIETIMO CENTRO METODININKĖ

2023 metais kartu su Kretingos TAU direktore Irena Plaščinskiene svarstėme, ką galėtume nuveikti, kas vienytų skirtingų kartų atstovus.

Kaip tik tais metais Kretingos TAU pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetine gimnazija, tad pakvietėme gimnazistus prisijungti į bendrą renginį.

Renginio plakatas. Kretingos rajono ŠC archyvas.

Renginį pavadiname „Kartų draugystės ratas“, organizavome jį kalėdiniu laikotarpiu, tada dar sugalvojome pakviesti prisijungti ir mažuosius darželinukus iš kaimynystėje įsikūrusio Kretingos lopšelio-darželio „Ažuoliukas“.

Trijų kartų popietė Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinėje gimnazijoje

Renginys pavyko, tad sekančiais metais metais jį praplėtėme. Bet nusprendėme organizuoti šiek tiek vėliau, prieš šv. Velykas. Perkėlėme į didesnę erdvę ir pakvietėme prisijungti dar daugiau dalyvių, tarp jų Kretingos rajono neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų iniciatyvinės grupės narius.

Scenoje pasirodė talentingi Kretingos lopšelio-darželio „Ąžuoliukas“ auklėtiniai, Kretingos Marijos Tiškevičiūtės mokyklos pradinukai, Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos mokiniai, Kretingos trečiojo amžiaus universiteto studentai bei Kretingos rajono senjorų bendruomenės atstovai.

Renginį organizavo Kretingos rajono švietimo centras, kartu su Kretingos neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų atstovais ir Kretingos rajono savivaldybe. Prie renginio aktyviai prisidėjo Jokūbavo A. Stulginskio mokykla-daugiafunkcis centras, Darbėnų gimnazijos Grūšlaukės skyrius, talkino Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos savanoriai.

[Kretingos „Kartų draugystės ratas“: amžiaus ribų nepaisanti bendrystė](#)

Renginys buvo toks, kokio norėjome: šiltas, nuoširdus, vienijantis skirtingas kartas, skatinantis mokytis, ugdantis bendradarbiavimo, organizacines kompetencijas, skatinantis toleranciją, pagarbą. Papuoštas velykinis Draugystės medis liko puošti Kretingos rajono kultūros centro erdves.

[Renginio aprašymas spaudoje](#)

Šiais metais Kretingos Jurgio Pabrėžos universitetinės gimnazijos mokiniai savanoriai sukūrė [šventės vaizdo reportažą](#):

1.5.4 Mokymosi stebuklai

...

KRISTINA ANUŽIENĖ,
ŠIAULIŲ TMC SOCIALINĖS PRIEŽIŪROS
IR GEROVĖS SKYRIAUS MAŽEIKIUOSE
DARBUOTOJA

Kartais mokymasis vyksta ne tik klasėje. Kartais jis prasideda tada, kai į rankas paimi moliūgą, lemputes ar žiupsnelį blizgučių – ir iš paprastos idėjos gimsta tikras stebuklas.

Šį kartą mūsų profesinio mokymo grupės susibūrė į vieną didelę, kūrybišką bendruomenę ir kartu sukūrė *Fėjų kaimelį* – vietą, kur šviesos mirgėjimas, rudens kvapai ir šypsenos susiliejo į pasaką.

Kiekviena grupė įnešė savo idėją, rankų šilumą ir vaizduotę: iš moliūgų gimė paslaptingi nameliai, žibančios gatvelės, fėjų takeliai ir net stebuklingi personažai, kuriuos galėjai išgirsti šnabždant rudens vėjui. Šventės metu visur skambėjo juokas, žibėjo akys ir jautėsi kažkas daugiau nei tik kūryba – tai buvo mokymasis kitaip: per bendrystę, vaizduotę, džiaugsmą ir gebėjimą iš mažų dalykų kurti didelius stebuklus.

Mokymosi stebuklai slypi visur – ir knygoje, ir dirbtuvėse, ir moliūgų šviesoje, kuri primena, kad kiekvienas iš mūsų gali būti kūrėjas.

Kviečiu pasinerti į „[Fėjų kaimelio](#)“ nuotaiką.

1.5.5 Ateities įgūdžių kursas

...

ONA SABALIENĖ,
“WoW UNIVERSITY” MOKYMŲ PROGRAMŲ VADOVĖ

„Ateities įgūdžių kursas“ – mokymasis, grąžinantis stiprybę, bendrystę ir tikėjimą savimi. „Ateities įgūdžių kursas“ – tai “WoW University” iniciatyva, kuri šį kartą (2024m pavasario kursas) buvo skirta ypatingai bendruomenei – moterims, sergančioms onkologinėmis ligomis arba slaugančioms sergančius vaikus. Jos – ne tik kovotojos, bet ir moterys, ieškančios būdų atkurti ryšį su savimi, sustiprėti, įgyti naujų įgūdžių ir vėl patikėti savo ateitimi.

Diplomų įteikimo šventė. “WoW University” nuotrauka.

Visos dalyvės (mokėsi 90 moterų) šį kursą galėjo lankyti nemokamai – dėka specialių stipendijų. Ši parama atvėrė kelią į mokymąsi toms, kurios dažnai lieka visuomenės paraštėse – dėl ligos, rūpinimosi artimaisiais ar prarasto pasitikėjimo savimi.

Dvylikos paskaitų ciklas apėmė svarbiausias ateityje žmogui reikalingas kompetencijas: emocinį atsparumą, savilyderystę, kritinį mąstymą, gebėjimą planuoti pokyčius, dirbtinį intelektą ir net komunikaciją. Kartu su profesionalais – dėstytojais – moterys mokėsi pažinti savo stipriąsias puses ir kurti naujus gyvenimo planus. Vėl iš naujo patirti mokymosi džiaugsmą, kai atrodytų aplinkybės yra tam nepalankios.

Diplomų įteikimo šventė. "WoW University" nuotrauka.

Kursas tapo ne tik mokymosi erdve, bet ir bendryste, kurioje moterys dalinosi patirtimis, palaikė viena kitą, drąsino svajoti, tapo draugėmims. Iš šios patirties gimė tikra bendruomenė, kurioje kiekviena jautėsi išgirsta, priimta ir svarbi. Daugeliui tai buvo pirmas žingsnis atgal į aktyvų gyvenimą – kelios dalyvės po kurso pradėjo naujas veiklas, ėmėsi iniciatyvų padėti kitoms.

„Ateities įgūdžių kursas“ parodė, kad mokymasis – tai ne tik žinių įgijimas, bet ir vidinis virsmas. Kai žmogus sustiprėja emociškai, jis natūraliai ima veikti bendruomenėje, tampa aktyvesniu piliečiu ir dalijasi tuo stiprumu su kitais.

1.5.6 Nuo beprasmiško iki tikslingo: kaip suaugusiųjų švietime gimsta prasmė

...

GIEDRĖ MILKERAITYTĖ,
JURBARKO ŠVIETIMO CENTRO
DIREKTORIAUS PAVADUOTOJA

Jurbarko švietimo centras kartu su partneriais iš Suomijos ir Ispanijos pastaruosius pusantrų metų leidosi į prasmingą tarptautinę kelionę – įgyvendino „Erasmus+“ projektą „Nuo beprasmiško iki tikslingo“ („From Pointless to Purposeful“). Šio projekto ašis – suaugusiųjų mokymosi motyvacija, jų įsitraukimas ir gebėjimas atrasti prasmę tiek mokymesi, tiek gyvenime.

Projektas subūrė skirtingas patirtis ir kultūras: Ispanijos CEPA Torres de la Alameda ir Suomijos Lahti laisvųjų ir vaizduojamųjų menų akademiją. Per 18 mėnesių partneriai ne tik dalijosi gerosiomis praktikomis, bet ir kūrė bendrą supratimą, kaip šiandien turėtų atrodyti suaugusiųjų švietimas. Gyvi susitikimai kiekvienoje šalyje tapo svarbia patirtimi – jie leido ne tik mokytis vieniems iš kitų, bet ir kurti pasitikėjimu grįstus profesinius ryšius.

Partnerių diskusija. Projekto archyvo nuotrauka.

Ši kelionė dar kartą išryškino, kad suaugusiųjų švietimas yra ypatinga, jautri ir labai reikšminga ugdymo sritis. Daugelis pedagogų ir andragogų pripažįsta, kad jų studijų metu suaugusiųjų mokymuisi skiriama nepakankamai dėmesio. Todėl profesinė tapatybė dažnai formuojasi per patirtį – kasdienį darbą, bandymus, refleksiją ir kolegų palaikymą. Dirbti su suaugusiais reikia susitikti su įvairiomis gyvenimo istorijomis, lūkesčiais ir neretai – su prarasta motyvacija.

Atsakymų į klausimus „kas yra suaugusiųjų švietimas?“ ir „kas yra suaugusiųjų pedagogas?“ projekto dalyviai neieškojo vien teorijoje. Jie gimė praktikoje – bendrose diskusijose, patirčių mainuose ir realiose mokymosi situacijose. Būtent čia atsiskleidė svarbiausia išvalga: suaugusiųjų švietimas pirmiausia yra santykis – pagarbus, įtraukiantis ir kuriantis erdvę augti.

Mokymosi epizodas. Projekto archyvo nuotrauka.

Projekte ypatingas dėmesys skirtas pozityviosios pedagogikos principams. Tai požiūris, kuriame svarbiausia – ne trūkumai, o žmogaus stiprybės, gebėjimai ir gerovė. Siekta kurti mokymosi aplinką, kurioje žmogus jaustųsi saugus, vertinamas ir įkvėptas veikti. Mokymasis buvo siejamas su teigiamomis emocijomis, priklausymo bendruomenei jausmu, aiškiu tikslo suvokimu ir pasiekimų patirtimi.

Vienas iš praktinių įrankių tapo PERMA modelis, padedantis struktūruotai stiprinti tiek besimokančiųjų, tiek pedagogų gerovę. Šio modelio taikymas parodė, kad motyvacija mokytis kyla ne iš išorinio spaudimo, o iš vidinio ryšio su tuo, ką darai – kai mokymasis tampa prasmingas, asmeniškai svarbus ir emociškai įtraukiantis.

Šiandien, sparčiai besikeičiančiame pasaulyje, suaugusiųjų švietimo reikšmė tik augs. Globalūs iššūkiai, visuomenės senėjimas, technologiniai pokyčiai ir vertybinės transformacijos skatina permąstyti mokymosi visą gyvenimą svarbą. Suaugusiųjų švietimas čia tampa ne tik žinių perdavimo erdve, bet ir vieta, kur žmogus gali atkurti pasitikėjimą savimi, atrasti naujas galimybes ir iš naujo apibrėžti savo vietą visuomenėje.

Projekte sukauptos patirtys, įžvalgos ir klausimai sugulė į skaitmeninį leidinį „Nuo beprasmiško iki tikslingo“. Tačiau tai – ne galutinis atsakymų rinkinys. Priešingai, tai kvietimas tęsti dialogą, dalintis patirtimi ir kartu kurti suaugusiųjų švietimą, kuriame mokymasis tampa ne pareiga, o prasminga, įkvepiančia gyvenimo dalimi.

2025 m. spalio 22 d. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija (LSŠA) skelbė konkursą „Mokymosi stebuklai“ ir kvietė kūrybiškai ir netradiciškai pristatyti įstaigų neformaliojo suaugusiųjų švietimo srities veiklą, iniciatyvas bei patirtis. Jurbarko švietimo centras šiam konkursui teikė paraišką – [filmuotą medžiagą](#), pristatydami vykdomą Erasmus+ KA210ADU projekto „Nuo beprasmiško iki tikslingo“ šviečiamąją mokymo(si) veiklą, kurios pristatyme aiškiai atsispindi andragogo ir bendruomenės augimas bendradarbiaujant ir įtraukiant suaugusius žmones į mokymą(si). LSŠA labiausiai konkurso kriterijus atitinkančias paraiškas pateikusias organizacijas apdovanojo LSŠA diplomais. Jurbarko švietimo centro pateiktis (vaizdo medžiaga) buvo įvertinta LSŠA diplomu.

Projekto rezultatai:

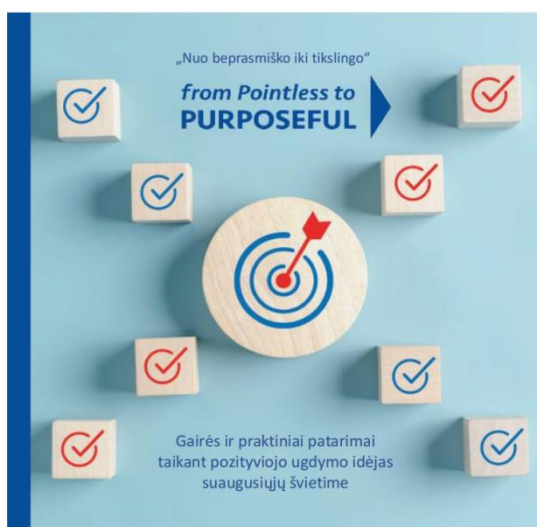
- sukurta priemonė – skaitmeninis leidinys/vadovas, skirtas suaugusiųjų švietime dirbantiems darbuotojams, stiprinantis pedagoginę bendruomenę

sprendžiant iššūkius, susijusius su mokinių mokymosi motyvacija ir išipareigojimu.

- Pozityvaus pedagoginio požiūrio į savišvietą ir mokymą(si) stiprinimas skirtingų suaugusiųjų amžiaus grupių ugdyme.
- Europietiškos tapatybės ir vertybių stiprinimas bendruomenėje.
- Skatinama švietimo gerovė, kuri stiprina tiek švietimo darbuotojų, tiek besimokančiųjų kaip visos bendruomenės išipareigojimus.

Leidiny „Nuo beprasmiško iki tikslingo. Gairės ir praktiniai patarimai taikant pozityviojo ugdymo idėjas suaugusiųjų švietime“ parengtas 4 kalbomis: anglų, suomių, lietuvių ir ispanų. Leidinį visomis kalbomis ir daugiau informacijos apie projektą galima rasti [čia](#)

Leidinių lietuvių kalba rasite [čia](#)

Leidinio viršelio vaizdas.

Tekstą iliustruoja projekto komandos narių Leena Mattila, Buenaventura Ibáñez Gómez, Giedrė Milkeraitytė nuotraukos.

1.6 Akcija „Suaugusiųjų švietimas – polėkiui ir prasmei“ kviečia atrasti mokymosi džiaugsmą

...

ERNESTA DAMBRAUSKAITĖ,
KAUNO RAJONO ŠVIETIMO CENTRO METODININKĖ,
NEFORMALIOJO SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO KAUNO RAJONE
KOORDINATORĖ

Kauno rajonas – augantis, kūrybingas ir bendruomeniškas kraštas, kuriame kiekvienas gali atrasti galimybių tobulėti. Kad nuolatinis mokymasis taptų ne pareiga, o įkvepiantis gyvenimo būdas, Kauno rajono švietimo centras kviečia rajono gyventojus aktyviai dalyvauti įvairiose neformaliojo suaugusiųjų švietimo veiklose. Įsitraukdami į Kauno rajono švietimo teikėjų organizuojamus renginius, seminarus ar kūrybines dirbtuves, bendruomenės nariai gali praplėsti akiratį, įgyti naujų įgūdžių bei sustiprinti bendruomeniškumo jausmą.

2025 metais, minint Kauno rajono savivaldybės 70-metį, pristatyta išskirtinė, neformalųjį suaugusiųjų švietimą populiarinanti akcija „Suaugusiųjų švietimas – polėkiui ir prasmei“.

Akcijos tikslas – paraginti bendruomenės gyventojus aktyviai dalyvauti edukaciniuose renginiuose, kuriuos organizuoja neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjai: rajono savivaldybės viešoji biblioteka, kultūros centrai, muziejus, Visuomenės sveikatos biuras, Turizmo ir verslo informacijos centras, bendruomenių centrai ir Kauno rajono TAU.

DALYVAUK ŽAIDIME

„Suaugusiųjų švietimas - polėkiui ir prasmei“

Mokykis, rink ženkliukus ir laimėk prizus!

Ženkliukus klijuok į „Besimokančiojo pasą“, kurį gali gauti edukacijos vietoje arba parsisiųsti iš Kauno rajono švietimo centro interneto svetainės: www.kaunorajonosvietimocentras.lt

Iki 2025-11-21 pristatyk savo „Besimokančiojo pasą“ (originalą arba skenuotą/fotografuotą) žaidimo organizatoriui ir laimėk prizą!

2025 m. rugsėjo 1 d. - lapkričio 21 d.

KUR IEŠKOTI EDUKACINIŲ RENGINIŲ?

- Kauno rajono gyventojų mobiliojoje programėlėje (atsisiųsk iš App Store)
- Kauno rajono savivaldybės interneto svetainėje www.krs.lt

Žaidime gali dalyvauti Kauno rajono gyventojai nuo 18 m.

Žaidimo taisykles rasite Kauno rajono švietimo centro interneto svetainėje: www.kaunorajonosvietimocentras.lt

Žaidimo organizatorius - Kauno rajono švietimo centras
Tel. +370-37-33 25 29
krmcs1@gmail.com

Akcijos skelbimas. Kauno rajono švietimo centro archyvas.

Akcijoje dalyvaujantiems renginiams sukurtas specialus ženkliukas ir besimokančiojo pasas. Minėtu ženkliuku žymimi renginiai, kuriuose akcijos dalyviai galėjo tobulinti savo asmenines ir profesines kompetencijas. Ženkliuke vaizduojamas paukštis, kuris simbolizuoja suaugusiojo žmogaus augimą, žinių sklaidą ir vidinį atgimimą. Jis kviečia atrasti, dalintis, kurti ir atskleisti save – taip pat drąsiai kaip ir paukščiai, kurie skrenda vedami savo vidinės intuicijos. Po kiekvieno apsilankymo edukaciniame renginyje dalyviai gaudavo lipduką ir klijuodavo jį į specialiai akcijai sukurtą besimokančiojo pasą. Rajono gyventojai, kurie aktyviausiai dalyvavo edukaciniuose renginiuose ir surinko daugiausia lipdukų, buvo pakviesti į rajono neformaliojo suaugusiųjų švietimo savaitės baigiamąjį renginį, kuris vyko 2025 m. lapkričio 27 d. Raudondvario pilies Baltojoje salėje

Renginyje dalyvavo tuometinis Kauno rajono savivaldybės vicemeras Lukas Alsys, Kauno rajono savivaldybės tarybos narys, Kultūros, švietimo ir sporto komiteto pirmininkas Algirdas Navickas bei Kauno rajono savivaldybės Kultūros,

švietimo ir sporto skyriaus vedėja Jolanta Jankauskienė. Šiame renginyje taip pat dalyvavo neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjai.

Renginio metu VDU profesorė Genutė Gedvilienė ir Nacionalinio Kauno dramos teatro direktorius Egidijus Stancikas pristatė savo knygą „Neformalusis švietimas: besimokančiojo kūrybinio mąstymo ir pedagogo profesinės sėkmės link“. Pranešimą „Skaitymas, kultūra ir asmenybė“ skaitė VU Kauno fakulteto

docentė Eglė Keturakienė. Ji pasidalino skaitymo galia ir nauda žmogui.

Renginio metu ne tik apžvelgtos nuveiktos veiklos, bet ir sugriautas mitas, jog mokytis ar atrasti naujas aistras baigus formalius mokslus jau per vėlu. Žaidybiniai akcijos elementai įrodė, kad edukacija gali būti įtrauki, žadinanti smalsumą ir netgi azartiška. Ši akcija primena, kad mokymasis nesibaigia baigus mokyklą ar universitetą – jis tęsiasi visą gyvenimą. Neformalusis ugdymas, turintis daugybę formų, padeda tobulinti asmeninius ir profesinius įgūdžius, atrasti naujus pomėgius ir tapti įkvėpimu kitiems.

Renginio metu buvo aptarti žaidimo rezultatai bei pasidžiaugta aktyviu dalyvių įsitraukimu. Per tris mėnesius edukaciniuose renginiuose dalyvavo net 66 Kauno rajono gyventojai. Aktyviausi buvo Garliavos, Čekiškės ir Zapyškio seniūnijos gyventojai. Dalyviai aktyviausiai lankėsi Kauno rajono savivaldybės viešosios bibliotekos, kultūros centrų renginiuose.

Trečiąją vietą užėmė Elena Navickienė ir Miglė Palivonaitė, antrąją Dalia Barkauskienė, o garbingą pirmą – Alгимanta Bendokaitienė. Pirmosios vietos nugalėtoja suspėjo apsilankyti net dvidešimt trijuose renginiuose. Laimėtojos apdovanotos bilietais į teatrą, kuriuos įsteigė Nacionalinis Kauno dramos teatras. Taigi, aktyvios dalyvės ir toliau galės tęsti mokymosi bei pažinimo kelią per naujas patirtis.

Žaidimo nugalėtojos. Kauno rajono švietimo centro nuotrauka.

Renginyje skambėjo nuostabūs, baltą žiemos pasaką papildantys Kauno rajono meno mokyklos moksleivių ir jų mokytojų muzikiniai kūriniai, kurie džiugino kiekvieno svečio ausį.

Renginio organizatoriai vylėsi, kad šiame renginyje užgimė bent vienas smalsumo daigelis, kuris kitais metais sužydės dar didesniu noru mokytis ir atrasti. Siekdamas tęsti šią sėkmingą iniciatyvą, Kauno rajono švietimo centras kartu su paslaugų teikėjais 2026 m. balandžio 1 d. paskelbė žinią apie jau antrą kartą vyksiančią akciją. Akcija vyksta tokiu pat principu kaip ir ankstesnioji, o jos laimėtojai vėl bus apdovanojami kasmetinės neformaliojo suaugusiųjų švietimo savaitės metu. Švietimo centras džiaugiasi, kad akcija ne tik gilina santykius su kitų kultūros bei švietimo įstaigų darbuotojais, bet ir vis labiau skleidžia žinią apie neformalų suaugusiųjų švietimą bei kviečia žmones mokytis visą gyvenimą.

2. LSŠA ir jos NARIŲ PATIRTIS ir NAUJIENOS

2.1 Mokyti širdimi, veikti tikslingai – stebėjome Estijos kolegų veiklą

...

DR. VILIJA LUKOŠUNIENĖ,
LSŠA MOBILUMO PROJEKTŲ KOORDINATORĖ

2025 metų rugsėjo 4–6 dienomis Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijos koordinuojamo konsorciumo darbuotojai iš aštuonių įstaigų/organizacijų dalyvavo darbo stebėjimo vizite Estijos neformaliojo suaugusiųjų švietimo asociacijoje (Eesti Vabaharidusliit, EVHL).

Stebėjimo tikslas – susipažinti su EVHL veikla, ypatingą dėmesį skiriant organizacijos iniciatyvoms regioniniame/vietiniame lygmenyje didinant suaugusiųjų raštingumą skaitmeninių technologijų ir Žaliojo kurso srityse.

Siekiant šio tikslo darbo stebėjimo vizitas vyko Sarės apskrityje (Kuressaare mieste ir jo apylinkėse).

Lietuvos suaugusiųjų švietimo konsorciumo grupė. Vilijos Lukošūnienės nuotrauka.

Ką veikėme?

- Susitikome ir diskutavome su EVHL valdybos pirmininke Margit Duuna, Valdybos nare Jane Parlin, kitais Asociacijos nariais.
- Dalyvavome seminare apie psichikos sveikatos sąmoningumą ir perdegimo pavojus, ypač suaugusiųjų švietimo srityje dirbantiems žmonėms.
- Susipažinome su Estijoje kuriamomis priemonėmis DI taikymui švietime.
- Dalyvavome praktiniuose užsiėmimuose, kurių metu susipažinome su apskrityje skatinamomis trumpojo maisto grandinėmis ir vietinės virtuvės tradicijų puoselėjimu.
- Patyrėme Asociacijos ir jos partnerių veiklą puoselėjant biologinę įvairovę ir aplinkos apsaugą (lankėmės Viidumae gamtos rezervate).
- Susipažinome su pilietinėmis ir bendruomeniškumą plėtojančiomis iniciatyvomis bei tradicinėmis ir inovatyviomis profesinio rengimo ir tęstinio ugdymo programomis Kuresarės profesinio rengimo centre.

Ką parsivežėme?

„Įgyta patirtis padėjo geriau suprasti DI technologijų pritaikymą įvairiose srityse, susipažinimas su profesinio rengimo sistemomis ir asociacijos veikla praplėto mano žinias apie karjeros planavimo galimybes bei bendruomeninį įsitraukimą. Veiklos gamtoje suteikė galimybę ugdyti komandinius gebėjimus ir sustiprinti ryšį su aplinka.“ (Audronė)

„Didžiausia pamoka buvo dėmesys psichikos sveikatai ir siūlomi metodai, ypač supažindinimas su metodu, vadinamu „shinrin-yoku“, kurį, esu tikra, galėsiu pritaikyti tiek kasdieniame gyvenime, tiek darbo aplinkoje. Supažindinimas su bendruomenine iniciatyva, skirta išsaugoti gamtos rezervatą, taip pat bendruomenės šventės stebėjimas ir dalyvavimas joje paskutinį vakarą taip pat buvo labai įkvepiantis. Labai naudinga prisiminti

stiprybę ir potencialą, slypintį susibūrimuose, santykiuose ir bendruomeniniame darbe siekiant bendro tikslo.“ (*Daina*)

Bendravimo akimirka nuotraukoje užfiksavo Audronė Gelžinienė.

„Susipažinau su sąmoningo buvimo gamtinėje aplinkoje terapiniu metodu. Patobulinau komandinio darbo įgūdžius.“ (*Daiva*)

„Pirmiausia – labai naudinga pristatyta galimybė panaudoti DI ruošiantis įvairiems pristatymams, paskaitoms bei projektų kūrimui. Naudingos žinios apie stresą, jo valdymą, ypač priemonės jo prevencijai. Susipažinimas su estų virtuve davė daug minčių ateičiai.“ (*Elena*)

„Šis darbo stebėjimo vizitas paskatino plačiau pažvelgti į suaugusiųjų švietimo vaidmenį bendruomenių gyvenime ir leido suprasti, kaip stipriai švietimo veikla gali būti susieta su aplinkosauga, pilietiškumu ir vietos kultūros išsaugojimu. Įdomu buvo pamatyti ir turėti galimybę diskutuoti, tai praplečia akiratį ir leidžia matyti kitokį matymą.“ (*Ieva*)

V.Lukošūnienės nuotrauka

„Stebėjimo vizito metu kasdien buvo veiklų, kurios suteikė minčių pamąstymui, skatino keisti požiūrį, įpročius:

- Maudynės miške paskatino rasti laiko sau, daugiau būti gamtoje, sulėtinti gyvenimo tempą.
- Iš paskaitos apie DI pasiėmiau vieną įrankį, kurį ketinu naudoti praktiškai.
- Labai patiko žmonių, dirbančių profesinėje mokykloje ir gamtos rezervate, entuziazmas, atsakingumas ir profesionalumas. Yra ko pasimokyti.
- Saaremaa maisto festivalyje jautėsi vietos žmonių bendruomeniškumas.

Stebėjimo vizitas tam ir reikalingas, kad galėtum atsakyti į klausimą – kaip jiems tai pavyksta? Kaip jie skatina vietinius gamintojus gaminti tokią įvairią vietinę produkciją?“ (*Lorita*)

„Darbo stebėjimo vizito metu įtvirtinau teigiamą nuostatą, kad nuolatinis, visą gyvenimą trunkantis mokymasis sukuria besimokančias naujas patirtis, atveria galimybes, formuoja teigiamą elgseną tiek rūpinantis savo fiziniu kūnu, emocine-psichine sveikata, žinių ir įgūdžių formavimu, tiek prisidedant prie bendruomenės kūrimo ir jos stiprinimo. Darbo stebėjimo metu buvo galimybė savarankiškai išbandyti kai kurias veiklas pvz., maisto gaminimą taikant modernias technologijas ir receptūras, pasipraktikuoti su DI programomis, savo pojūčių pagalba suvokti gamtos vyksmą. Visa tai žadino kritinį mąstymą, skatino keisti požiūrį į dalykus, bendradarbiauti su kolegomis. Veiklos tarp skirtingo amžiaus ir tautybių žmonių, kultūrų įtakos man formuoja teigiamas asmenines ir socialines nuostatas, elgseną bei vertybes.“ (*Regina*)

- „Vizito metu stebėdama edukatorių veiklas gilinausi į komandinį darbą, lyderystę: puikius komandinio darbo, įtraukimo į aktyvią veiklą pavyzdys – maisto gaminimas profesinio rengimo centre.
- Papildžiau savo žinias apie dirbtinio intelekto įrankius.
- Pagilinau į tvarų gyvenimo būdą orientuotas kompetencijas.

Įgijau žinių, kaip diagnozuoti pervargimo sindromą, kaip padėti žmogui arba sau iš jo išėiti, kokie prevenciniai būdai užkerta kelią perdegimo sindromui.“ (*Renata*)

„Darbo stebėjimo vizitas man buvo naudingas daugeliu aspektų:

- sustiprino mano suvokimą, kad nevyriausybinė organizacija yra galinga jėga suaugusiųjų švietime, ypač kai ji bendradarbiauja su įvairaus lygio ir įvairių sričių valstybinėmis, regioninėmis, vietos, privačiomis ir nevalstybinėmis įstaigomis bei organizacijomis.
- Sustiprino nuostatą, kad suaugusiųjų švietimas vyksta ir būtina turi vykti ne tik centriniuose šalies miestuose, bet ir regionuose bei mažesnėse vietovėse. Šią veiklą reikia pastebėti, vertinti ir skatinti, jeigu tikrai siekiama, kad

suaugusieji mokytojai visą gyvenimą, suprastų MVG prasmę ir naudą, suvoktų, kad mokymasis vyksta ne tik „mokykliniame suole“, bet ir bendruose renginiuose, šventėse, lankantis gamtoje...

- Pakeitė požiūrį į DI įrankių naudojimą andragogo darbe ir andragogo atsakomybę už „teisingą“ jų taikymą.
- Paskatino dažniau susimąstyti apie andragogo savijautą, ypač emocinę ir psichologinę bei parodė kelias galimybes, kaip padėti andragogui sumažinti stresą.

Patvirtino žinojimą, kad bendra veikla, nepriklausomai kokio pobūdžio ji būtų, sustiprina komandos tarpusavio ryšius, suteikia geresnį vienas kito supratimą, gerina susikalbėjimą.“ *(Vilija)*

Atsipalaidavimo pertraukėlė. Audronės Gelžinienės nuotrauka.

„Man darbo stebėjimo vizitas buvo itin dalykiškas ir naudingas: mokėmės vieni iš kitų, dalijomės gera patirtimi, plėtėme žinias apie aplinkos išsaugojimą. Vizito metu patobulinau užsienio kalbos įgūdžius bei sustiprinau kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, socialinę, emocinę, sveikos gyvensenos, skaitmeninę bei pilietiškumo kompetencijas.

Patirtis patvirtino, kad bendrystė atveria platesnes galimybes pažinti pasaulį ir vienija bendriems, kilniems tikslams.“ *(Rima)*

„Sustiprinau požiūrį, kad tvarumas kasdieninėje mūsų veikloje yra vienas svarbiausių mūsų gyvenimo tikslų ateities visuomenei bei šaliai. Praktiškai daugiau sužinojau, kaip būtų galima pritaikyti DI suaugusių mokymams ir kasdieninėje veikloje. Susipažinau su Estijos kultūros specifika ir kasdienybe. Buvo labai naudinga palyginti su Lietuvos patirtimi ir rasti daug teigiamų panašumų. Bendravimas su dalyviais iš keturių valstybių suteikė platesnį supratimą apie jų veiklos kasdienybę suaugusiųjų švietime, nacioanlinę kultūrą.“ (*Saulius*).

Darbo stebėjimo akimirky koliažas. Renatos Jankevičienės nuotrauka.

Darbo stebėjimo vizitas vyko įgyvendinant „Erasmus+“ projektą Nr. 2024-1-LT01-KA121-ADU-000222474 (akreditacijos nr. 2020-1-LT01-KA120-ADU-000094716).

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Nacionalinės agentūros požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei Nacionalinė agentūra negali būti laikoma už juos atsakinga.

2.2. Vilniaus Šnipiškių bendruomenės iniciatyva „Čiulbantis krūmas mieste“

...

ARŪNĖ TAUNYTĖ,
LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOS
VALDYBOS NARĖ

Ši istorija pasakoja, kaip domėjimasis tvarumu, sveika gyvensena, jautrumas aplinkai gali įkvėpti veiksmui. Galim vadinti tai projektu, nors jo įgyvendinimui nereikia rašyti paraiškų, atsiskaityti už finansus. Toks projektas leidžia patikėti, kad kiekvienas galim šiek tiek pakeisti pasaulio gabalėlį, didesnį, nei asmeniniai butai, namai ar sklypai. Tokie projektai yra gyvybingi, tęstiniai, jie nesibaigia ataskaitos patvirtinimu, jiems nėra „deadline“.

Vilniaus Šnipiškių gyventoja A. vaikščiodama po rajoną pastebėjo krūmą, kuriame čiulbėjo begaliniai daug paukščių ([vaizdo įrašas](#)). Krūmas augo labai nesaugioje vietoje, šalia didžiulių statybų aikštelės. Krūmo išlikimui kilo reali grėsmė, nes jis anaipol neatitiko „rafinuotų“ miesto želdynų tendencijų.

A. parašė laišką statybų bendrovės administracijai, prašydama apsaugoti *Čiulbantį krūmą*. Gavo atsakymą, kad krūmas auga Savivaldybės, ne statybų bendrovės teritorijoje. Vis dėlto, jie apjuosė krūmą apsaugine juosta. Gyventoja paskelbė informaciją rajono bendruomenės „Facebook“ grupėje ir padėjo statybų bendrovei.

Ir tada čiulbantis krūmas pradėjo aktyvų socialinį gyvenimą...

- KAŽKAS šalia *Čiulbančio krūmo* pastatė lentelę su tokia informacija: *Paukščių, ypač žvirblių, miestuose mažėja dėl taršos ir jiems būtinų medžių bei krūmų naikinimo. Paukščių gyvenimas kaimynystėje teigiamai veikia žmogaus psichiką. Moksliniais stebėjimais įrodyta, kad girdėdamas paukščių čiulbėjimą žmogus atsipalaiduoja, jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Paukščių balsai skelbia*

pavasarij ir rytą, atsveria automobilių triukšmą ir stimuliuoja smegenis. Todėl, kaimynai, vardan žvirblių ir savęs, vertinkime ir saugokime šį Čiulbantį krūmą.

- KAŽKAS pakeitė apsauginę juostą tvirtesne medine tvorele.
- KAŽKAS valė aplinką, genėjo krūmą.
- KAŽKAS – menininkas – įkurdino dekoratyvų paukštį prie krūmo.
- KAŽKAS pakabino lentelę su tekstu: *Aš gyvas, esu, būsiu čia, jei mane saugosi. Rūpintis jus supančia aplinka ir augmenija yra gerai. Žalioji Vilnius – jūsų svajonių miestas. Būkite aktyvūs, nelaukite, kol „kiti“ pasirūpins.*
- KAŽKAS pritvirtino savadarbę lesyklėlę.

Visi tie KAŽKAS tyliai triūsė Čiulbančio krūmo ir jo paukščių labui. Ir šiandien žvirbliai turi kur tupėti ir čiulbėti, pagyvindami nuobodų „modernų“ betono ir stiklo miesto būvį.

Čiulbantis krūmas pavojuje.

Išgelbėtas čiulbantis krūmas.

Arūnės Taunytės nuotraukos.

Čiulbančio krūmo istorija parodo, kaip nedidelis poelgis gali sukelti sąmoningumą ir aktyvumą bendruomenėje. Kiekvienas galime būti toks tylusis KAŽKAS vardan savo mylimo miesto.

Gal ši aplinkybė, gal kiti veiksniai paskatino kaimynus imtis želdinti itin taršią Vilniaus Žalgirio gatvę, kurioje buvo iškiršta daug brandžių medžių. Privačiomis

iniciatyvomis ir ištekliais jau buvo įvykdytos kelios gatvės želdinimo talkos. Bendruomenė nestokoja entuziazmo jas tęsti.

Žalgirio gatvėje galite atkreipti dėmesį į lentelę su užrašu: *Šie medžiai yra mums, mūsų vaikams, mūsų vaikų vaikams ir tvariam miestui, kuriuo mes tikime. Dovanojame bendruomenės pastangomis pasodintą Gyvo Miesto Alėją. Kaimynai ir Bendraminčiai.*

Žalgirio gatvės talkininkai. Arūnės Taunytės nuotrauka.

Aprašytu pavyzdžiu norėtusi įkvėpti ryžto veikti savo kaimynystėje ir tikėti „drugelio efekto“ teorija, teigiančia, kad mažas veiksmas gali sukurti didžiulius pokyčius.

2.3. Žirgai – žirgeliai

...

SKAIDRA KRIUKIENĖ,
PANEVĖŽIO RAJONO TAU
BERNATONIŲ FAKULTETO DEKANĖ

2024 – 2025 metų mokymosi sezone Panevėžio rajono trečiojo amžiaus universiteto Bernatonių fakulteto klausytojus savarankiškai vykdydami įvairias veiklas paruošė studiją „Žirgeliai“. Šiai veiklai Bernatonių fakultetas susitelkė įgyvendindamas rajono švietimo centro iniciuotą savanorystės konkursą „Noriu padėti ir būti reikalingas“.

Kodėl „žirgeliai“?

Priešais Bernatonių bendruomenės pastatą puikuoja V. Vildžiūnaitės skulptūra „Žirgeliai“. Bernatonių krašte, ūkio vadovo Kazimiero Čepo iniciatyva, nuo seno buvo veisiami ir auginami sportiniai žirgai, ruošiamos žirgų sporto šventės, žirgų pasirodymai. Žirgų tema fakulteto klausytojams pasirodė itin artima.

Kaip idėja buvo įgyvendinama?

Pirmasis žingsnis – sugalvoti, kokiomis temomis bus renkama medžiaga ir pasiskirstyti pareigomis. Vieningai buvo sutarta dėl tokių temų:

- Bernatonių herbo istorija.
- Vietos gyventojų atsiminimai (pasakojimai, nuotraukos) apie buvusį Bernatonių žirgyną.
- Žirgynai rajone ir šalyje.
- Žirgų veislės Lietuvoje.
- Žirgai tautosakoje – dainos, pasakos, padavimai ir kt.
- Žirgai heraldikoje – Panevėžio rajono seniūnijų, šalies savivaldybių, miestų ir miestelių herbuose.
- Žirgai ir sportas.
- Hipoterapija.

Antrasis žingsnis - rasti žmones, dalyvavusius sporto šventėse, menančius apylinkėse plėtotą žirgininkystę, užrašyti jų atsiminimus. Pasisekė ir fakulteto klausytojai surinko nemažai medžiagos apie sporto šventes Bernatoniuose, apie Lietuvos arklių veisles ir žirgininkystę Bernatonių krašte bei šalyje. Reda Ona Maniknė, Aldona Cedronienė, Jonas Dvareckas ne tik turėjo foto nuotraukų, bet ir prisiminė kaip patys padėjo organizuoti sporto šventes bei buvo aktyviais dalyviais. Loreta Kubiliūnienė, Ramygalos kultūros centro direktorė, padalino prisiminimais kaip besimokydama Panevėžyje keliaudavo į Bernatonių žirgyną piešti žirgų. Prisiminė kaip atrodė žirgai, kokius vardus turėjo.

Apie žirgus heraldikoje medžiagą rinko Leopolda Samanienė. Įdomu, kad trijų šalies savivaldybių herbai siejasi su žirgais. Radviliškio ir Marijampolės savivaldybių herbuose puikuoja žirgai, o Utenos savivaldybės herbe yra pasaga be žirgo. Panevėžio rajone tik viena Vadoklių seniūnija turi savo herbe atvaizduotą žirgą. Daugiau herbų su žirgais yra atskirų miestų ir miestelių heraldikoje.

Paveikslėlyje Panevėžio rajono Vadoklių seniūnijos herbas.

Šaltinis: <https://www.panrs.lt/struktura-ir-kontaktai/seniunijos/vadokliu-seniunija/>

Irena Bagdzevičienė surinko įvairios medžiagos apie hipoterapiją. Dar ir dabar mažai yra žinoma apie hipoterapiją. Pasirodo, kad ir paprastas buvimas šalia žirgo sukelia daug teigiamų emocijų! Jojimas mažina raumenų skausmą ir įtampą, lavina judesių koordinaciją, pusiausvyrą. Sėdėjimas balne gerina laikyseną, stiprina nugaros raumenis. Ypač dažnai hipoterapija yra taikoma vaikams, turintiems tiek fizinę negalią, tiek psichologinių problemų – padidėja vaikų

pasitikėjimas savimi, savarankiškumas, ugdoma atsakomybė. Sužinojome, kad hipoterapijos seansus veda ir mūsų Panevėžio rajono Molainių žirgynas.

Reda Manikienė užrašė 15 dainų ir virš 20 mįslių, kuriose vienaip ar kitaip paminėtas žirgelis.

Zita Žvirblienė kartu su savo anūku surinko medžiagą apie žirgų veisles.

„Žirgelių“ idėjos vedini klausytojai aplankė vieną artimiausių Vaidos žirgyną bei nukeliavo į Arklio muziejų Anykščių rajone Niūronių kaime. Arklio muziejus vienintelis tokio tipo muziejus Baltijos šalyse. Jis įkurtas 1978 m. agronomo prof. Petro Vasinausko iniciatyva. Muziejuje sukaupti eksponatai atspindi arklio reikšmę lietuvių ūkio ir kultūros istorijoje. Aštuoniuose pastatuose eksponuojami žemės dirbimo padargai, kalvio įrankiai, įvairūs vežimai. Muziejuje pristatomi ir aštuonių rūšių amatai. Artimiau susipažinome su duonos kepimo, keramikos bei kalvystės amatais ir jų istorijomis. Grįžome pagilinę istorines žinias ir atgaivinę asmeninius prisiminimus.

Arklio muziejuje. Stasio Skrebio nuotrauka.

Koks buvo rezultatas?

Svarbu, kad suradome nemažai žmonių, kurie išsaugojo senas foto nuotraukas, net filmuotą medžiagą. Surinkta medžiaga buvo pristatyta viešame bendruomenės renginyje „Žirgai žirgeliai“, atskirai buvo supažindinti vaikų darželio auklėtiniai. Vėliau aplankai perduoti Bernatonių bibliotekai, kad lankytojai galėtų bet kada susipažinti bei papildyti. Nuotraukos iš šių renginių papildė Bernatonių bendruomenės Kalendorių 2026 – Raudonojo Ugninio Žirgo metams.

Kaip šventėme?

Mokslo metus ir idėjos įgyvendinimą užbaigė šventė „Žirgai – žirgeliai“. Bernatonių fakulteto studentai pasidalino įdomiais atsiminimais apie žirgus ir žirgininkystę Bernatoniuose, skambėjo dainos apie žirgus, dalyviai gilino žinias dalyvaudami protmūšyje apie žirgus, gėrėjosi vaikų pieštais žirgų portretais.

Viktorina apie žirgus. Stasio Skrebio nuotrauka.

Aktyviausiai savanoriams buvo įteiktos Švietimo centro padėkos.

Džiaugėmės, kad į šventę susirinko ne tik bendruomenės nariai, bet ir nemažai svečių: atvyko Panevėžio rajono Švietimo centro direktorės pavaduotoja Renata Jankevičienė, viešnia iš JAV, buvusi žirgininkė Rita Čepaitė Kaznauskienė su dukra,

daugkartinis žirginio sporto konkursų nugalėtojas ir prizininkas Raimonas Čepas. Buvo miela stebėti šiltas susitikimo akimirkas. Artimiausio Ūtos žirgyno savininkė Vaida su savo žirgu ypač pagyvino šventę. Kiekvienas svečias praturtino šventę prisiminimais. Šventę pagyvino Dainoro Lazdinio vadovaujami daininkai.

Po lietingos ir vėjuotos savaitės „žirgelių“ šventei oras buvo palankus, o šventinę nuotaiką taip pat papildė Bernatonių bendruomenės šeimininkių vaišės – plovos, arbata, kava ir avižiniai sausainiai.

Idėjos įgyvendinimo grupė po apdovanojimų. Stasio Skrebio nuotrauka.

2.4 „Miško maudynės“ – Velžio TAU projektas

...

PALMA BUTKUVIENĖ,
PANEVĖŽIO RAJONO TAU
VELŽIO FAKULTETO DEKANĖ

„Niekada nesustok mokytis“.

2024 m. Panevėžio rajono švietimo centro direktoriaus pavaduotojos Renatos Jankevičienės ir metodininkės, TAU veiklų kuratorės Vaivos Balčėtienės kvietimu mes, TAU dekanai, vykome į Whatansu komandos vedamą Kūrybos ir sveikatinimo stovyklą senjorams sodyboje „Auksinė giria“. Molėtų rajone miško apsuptyje smagiai ir sveikai praleidome laiką dalyvaudami „miško maudynėse“, t. y., patirtinėje sveikatinimo programoje.

Sveikatinimo stovykloje gamtos patirčių kūrėja, sertifikuota miško terapijos gidė Austė Juozapaitytė – Gruodė supažindino su miško terapijos praktika. Miško maudynės nėra paprastas pasivaikščiojimas, tai – lėtas buvimas miške ir maksimalus panirimas į miško atmosferą visomis jauslėmis. Miško garsai, medžių kvapas, pro medžius prasiskverbiantys saulės spinduliai, tyras gaivus oras – visa tai suteikia komforto jausmą. Tai mokslškai pagrįsta sveikatinimo metodika ir kartu menas, kaip įsileisti mišką į savo kūną ir pasijusti gyvam, užmegzti ryšį su aplinka, kitais ir pačiu savimi.

Kaip gamtoje pasikeičia žmogaus organizmo ir psichikos parametrai patys pirmieji mokslškai ištirti nusprendė japonai. Japonijoje ir atsirado miško maudynių praktika, pavadinta Shinrin – Yoku. Ji atsirado kaip visuomenės sveikatos programa. Tyrimų metu japonų mokslininkai prof. Yoshifumis Miyazakis ir dr. Qing Li (imunologas) išgrynino miško naudą žmogaus sveikatai. Būnant miške sumažėja stresas, sustiprėja imuninės sistemos funkcija, pagerėja miegas.

„Miško maudynės“ šiandien yra viena populiariausių gamtos terapijų, padedančių sugrąžinti šiuolaikinį žmogų į gamtą. Šios terapijos entuziastų Lietuvoje yra nemažai. Pavyzdžiui, Giedrė Žalytė, kognityvinės ir elgesio terapijos krypties psichoterapeutė ir supervizorė, tapusi miško terapijos gide, reguliariai veda gamtos terapijos užsiėmimus. Alfonsas Kazitėnas, rašantis apie miško pasaulį miniatiūrose „Pokalbiai su medžiais“, apybraižose „Gimtinės medžių prieglobstyje“

2024 m. rugsėjo mėnesį Druskininkuose vyko šeštasis tarptautinis kongresas „Miškai ir jų poveikis sveikatai“. Jo programoje buvo ir amerikiečio A. Cliffordo pranešimas apie miško maudynių naudą fizinei ir emocinei sveikatai. Savo knygoje „Miško terapija. Praktinis miško maudynių vadovas“ A.Cliffordas jautriai ir poetiškai aprašo jo sukurtą ir išplėtotą vakarietiškoji miško terapijos modelį. Knygoje A. Cliffordas aprašė daugiau nei penkiasdešimt kvietimų išgirsti mišką. Kvietimai – laisvos formos pratimai miške, padedantys pasinerti į dabarties akimirką, iki galo išjausti miško atmosferą, atsipalaiduoti ir pailsėti.

Mums, lietuviams, toks ritualas artimas ir suprantamas. Mūsų protėviai jautė medžių bei miško svarbą, anot mitologo Gintaro Beresnevičiaus, „medis lietuviui buvo žmonių ir dievų pasaulio tarpininkas, šventosiose giriose žmogus ieškojo prieglobsčio ir aukštesniųjų jėgų užtarimo“.

Taip, po truputį skaitant įvairią literatūrą, renkant mokslu paremtus faktus, gilinantis į medžių gyvenimą, siekiant suprasti medžių gyvenimą, stebėtis aikčiojant nuo pačių netikėčiausių žinių, mums pradėjo skleistis medžių gyvenimas.

Gydantis žaidimas Liūdynės parke.

Įkvėpti tokių idėjų ir pavyzdžių dvidešimt septyni Panevėžio r. TAU Velžio fakulteto klausytojai išsiruošė į žygį – Liūdynės parką ir leidosi į gydantį žaidimą, kuris moko gamtą pažinti, ją puoselėti ir ja rūpintis. Žygio į parką tikslas – ne tik pabūti gamtoje, bet ir praktiškai patirti „miško maudynes“. Tvarkingas Liūdynės parkas buvo tinkama vieta mokytis užmegzti ryšį su medžiu, susirasti savo medį

ir patirti medžių energiją, pajauti vėjo greitį, spinduliuojamą saulės šilumą, klausytis garsų ir tylos. Kiekvienas klausytojas pasidalijo savo patyrimais, kaip sekėsi užmegzti ryšį su pasirinktu medžiu. Buvo daug nuostabos ir netikėtų giluminių atradimų. Visi džiaugėmės šios dienos nuostabiu oru, bendryste gražiame parke, jausdami dėkingumą medžiams už surastą, pajautą ryšį, jų grožį.

Popieriaus raižinių instaliacija „Gamtos labirinte“.

Liūdynės kultūros centro kvietimu apžiūrėjome unikalią, nerealiai įspūdingą, rekordinę, didžiausią popieriaus raižinių meninę instaliaciją „Gamtos labirinte“. Neįmanoma nei aprašyti, nei žodžiais apsaakyti žmonių rankomis sukurto popieriuje išraižyto gamtos stebuklo. Mes labai džiaugėmės galėdami pamatyti, gėrėtis, grožėtis...

Miškininko Vido Petrausko paskaita „Mano pasaulis miške“.

Tolesnė pažintis su gamtos pasauliu įvyko per miškininko Vido Petrausko paskaitą „Mano pasaulis miške“. Miškininkas papasakojo, kaip miškininkai rūpinasi medžių auginimu, kaip saugo mišką nuo gaisrų, organizuoja talkas atsodinti mišką ir įrengti poilsia vietas, kaip prižiūri miško kelius ir užtikrina tvarką.

Mokymai „Mišku kvepiantys vainikai“.

Keletas Panevėžio r. TAU Velžio fakulteto klausytojų pageidavo išmokti pinti kalėdinius vainikus ir kurti kalėdines dekoracijas. Mūsų fakulteto klausytoja savanorė Zita Kelmienė mielai sutiko patarti ir kurti kartu pasirengimo Kalėdoms

laikotarpiu. Tik reikėjo pasirinkti gamtinės medžiagos: eglės, pušies šakelių, kankorėžių, kaspinėlių, žaisliukų, karštų klijų ir kt. smulkmenų dekoracijų puošimui. Tai buvo puiki, darbinger ir kūrybinga popietė, šiltas malonus ir jaukus pasibuvimas kartu.

Miško Laumės teksto skaitymas.

„Miško maudynių“ projektą tęsėme skaitydami Miško Laumės tekstą „Aš – medis, tu – žmogus“. Miško Laumės tekstai ypatingi, juose daug gilios prasmės, išminties... Stebėjomės aprašytais tampriais žmogaus ir medžių ryšiais. Teksto turinys palietė kiekvieno širdį, o kai kurių klausytojų akyse tvenkėsi ašaros. Visi klausėsi pagarbioj tyloj atidžiai ir dėmesingai.

Kvapų terapija.

Kvapų ir knygų terapijos užsiėmimą pravedė bibliotekininkė Inga Iljinienė. Ji apibūdino kvapų poveikį, paskirtį, aromatinių augalų ir medžių kvapų gydomųjų savybių panaudojimo būdus. Sužinojome, kad ne vien eilėraščių mokymasis atmintinai gerina atmintį ar atitolina neurologines ligas. Geriau jaustis gali padėti pasirinktų eterinių aliejų, kvapų uostymas, nes kvapai stimuliuoja smegenų darbą ir gerina atmintį. Diskutavome, kuo skiriasi natūralūs gamtos kvapai, augmenijos aromatai nuo eterinių aliejų, kiekviena atsirinkome sau patinkantį aromatą.

Gamta TAU klausytojų kūryboje.

Įsimintinas buvo TAU klausytojų susitikimas ir pasidalijimas laisvalaikio pomėgiais, kuriuose atsispindi gamta.

Pirmiausia nustebino klausytojos Birutės Oniūnienės 14 ant drobės akrilu tapytų darbų „Medžiai“. Birutė savamokslė ir pirmą savo darbą „Mylimas šuniukas –

Barta“ nutapė 2018 metais. Nutapė ir... paslėpė. Po vienerių metų nutapė darbą „Tėviškės prisiminimai“ ir vėl metams paslėpė. Tik vėliau, artimųjų paskatinta, dažniausiai žiemomis, tapė gamtos peizažus, medžius... Tapė tai, kas širdžiai miela. „Miško Laumės“ teksto įkvėpta Birutė renginyje pristatė naujausią paveikslą „Miško Laumė“.

Klaustytoja Rima Šedienė pasidalijo eilėraščių rašymo patirtimi ir paskaitė savo kūrybą. „Miško Laumės“ teksto paskatinta parašė net du eilėraščius. Vienas iš jų – „Buvau medžiu“:

Veža nukirstus, bet dar gyvus medžius.
Mintimis žegnoju kiekvieną medį be šaknų.
Taip man sunku, sunku...
Niekaip suprasti negaliu
Tik širdimi jaučiu
Kažkada labai, seniai labai – buvau medžiu.
O šiandieną šaukiu poeto St. Staseviciaus balsu
„Kam nupjovėt Viešpačiui artimą medį!!!“

Klaustytoja Laimutė Ona Kriaučiūnienė pasakojo apie savo pomėgį skaityti poeziją, nes poezija – tai kelias iš širdies į širdį. Iš Laimutės Onos lūpų liejosi posmai Lietuvai, laisvei, gimtinei. Laimutė Ona deklamavo ir mūsų klausytojos gim. 1941 m. Adelės Danguolės Jankevičiūtės – Samulionienės eilėraščius iš jos eilėraščių knygų „Kol esame“ ir „Išsaugoti prisiminimai“. Adelės Danguolės eilėse atsispindi išgyvenimų įvairovė, laikmečio aktualijų apmąstymai, subtilus gamtos pajautimas.

TAU klausytojų smalsumą ir dėmesingumą gamtai žadino ir bendra režisieriaus ir biologo Mindaugo Survilos filmo „Sengirė“ (2017) peržiūra. Dokumentiniame filme rodomi neliesti miškų plotai ir jų gyvūnija: pradedant nuo miško brūzgynų iki vilkų urvų, kylant aukštyn į juodųjų gandrų lizdus ir neriant gilyn į povandeninius miškus, ir sugrįžtant į miško pakraštį. Režisieriaus tikslas – paskatinti atsakingai elgtis su senaisiais miškais ir gamta.

Tikrasis terapeutas – miškas.

Susitikime Kurtuvėnų regioniniame parke su Miškapėdžiu Rimvydu Tamulaičiu sužiojome, kad miškas yra tikrasis terapeutas. Deja, šį terapeutą šiuolaikiniame nuolatiname skubėjime gyvenančiam žmogui atrasti nėra lengva. Jam reikia vedlio. Rimvydas metus mokėsi būti miško vedliu, tarpininku tarp žmogaus ir miško ir dabar gali drąsiai sakyti, kad „miško maudynės“ nėra koks nors mistinis pabėgimas ar slėpynių nuo gyvenimo bei realybės neigimo filosofija. Tai yra pagalba nuolat skubantiems žmonėms atsiriboti nuo įsipareigojimų, įtampų ir streso bei subalansuoti sveikatos būklę.

Džiaugiuosi projekto metu paskytoje –Facebook“ rasta L.Kairiūkščio mintimi, nusakančia ir mano vidinę būseną: „Didžiausias dalykas, ką man pavyko atrasti – tai vadinamoji medžių kalba.

Tai toks savotiškas medžių tarpusavio bendravimas. Jie jaučia, supranta, kad šalia yra kitas medis. Tad aš atradau, kur miškas prasideda. Stebėjau medžių „ėjimą“ vienas prie kito. Medis tikrai jaučia! Viskas yra energija ir viskas yra gyva bei sąveikauja. Kiekviename gyvame organizme yra ta nematoma dalelytė, tas laukas, galima sakyti – siela, kurią turime ir mes. Daug ko nesuvokiame, daug ko nežinome, bet tai nereiškia, kad to nėra.“

Tekstą iliustruoja Velžio TAU klausytojų nuotraukos.

3.Į ANDRAGOGŲ METODIKOS LAGAMINĄ

3.1 Mokytis, dalintis ir prasmingai taikyti: asmeninė refleksija ir praktinis įgyvendinimas

...

DAIVA MALINAUSKIENĖ
SOROS INTERNATIONAL HOUSE DIREKTORĖ

*„Laimingas tas, kuris džiaugsmingai dirba ir džiaugiasi darbais, kuriuos
padarė“ (J.W. Goethe)*

2025-ųjų rudenį Gente dalyvavau mokymuose „Atrask savyje geriausią mokytoją“, į kuriuos vykau su grupe Lietuvos andragogų. Tai buvo kursai, finansuoti „Erasmus+“ mobilumo projekto Nr. 2025-1-LT01-KA121-ADU-000336824 lėšomis. Dėkoju Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacijai už šios visapusiškai vertingos kelionės inicijavimą.

[Mokymosi kursų vaizdo medžiaga](#)

Mokymai man buvo ypatinga profesinė ir asmeninė patirtis, nes labai skyrėsi nuo standartinių kursų, kuriuose teko dalyvauti. Juose nuskambėjęs leitmotyvas „Viskas gyvenime yra dovana, užduotis, kliūtis ir galimybė“ įkvėpė apmąstyti profesinį kelią bei ieškoti, kaip šią idėją prasmingai integruoti į kasdienės savo kaip institucijos vadovės, tarptautinių projektų koordinatorės ir lietuvių kalbos mokytojos veiklas.

Puikiai žinome visi: mums, švietėjams, vien mokytis ir kaupti žinias bei įgūdžius neužtenka. Esminis dalykas yra pasidalinti jais su kolegomis ir mokymo procese dalyvaujančiais asmenimis ir kūrybingai integruoti juos į savo kasdienį darbą.

Nauji įgūdžiai ar žinios įgyja tikrąją vertę tik tuomet, kai idėjos peržengia teorijos ribas ir virsta gyvu apgalvotu veiksmu.

Idėjos perkėlimas į praktinę užduotį.

Dirbu su mokytojais nelietuviais, besimokančiais lietuvių kalbos B1–B2 lygiu. Pasitelkusi praėjusio rudens kursų medžiagą nusprendžiau patikrinti, ar jie moka rišliai ir savarankiškai reikšti mintis, vartoti įvairius veiksmažodžių laikus bei pasitelkti platesnį lietuvių kalbos žodyną. Taip pat norėjau įsitikinti, ar jie geba suvokti užduotį bei dalintis gyvenimiška ir profesine patirtimi, informatyviai ir emociškai ją atskleisdami. Juk dažnas mokosi kalbų lengviau, jei turi galimybę kalbėti apie save, savo aplinką bei savo išgyvenimus.

Skyriau namų darbą: parašyti 10–15 sakinių rašinį tema „Gyvenimo įvykis kaip dovana, užduotis, kliūtis ir galimybė“. Besimokantieji turėjo pasirinkti vieną reikšmingą savo gyvenimo situaciją (išvykimas į svetimą šalį, darbovietės keitimas, liga ir pan.) ir ją aprašyti keturiais aukščiau išvardintais aspektais.

Kitą pamoką kiekvienas kursų dalyvis savo rašinį perskaitė klasėje. Darbai išsiskyrė nuoširdumu ir jautrumu, tekstai buvo rišlūs, jų turinys rodė gebėjimą reflektuoti, struktūruoti mintį, parinkti veiksmažodžius ir argumentuoti požiūrį.

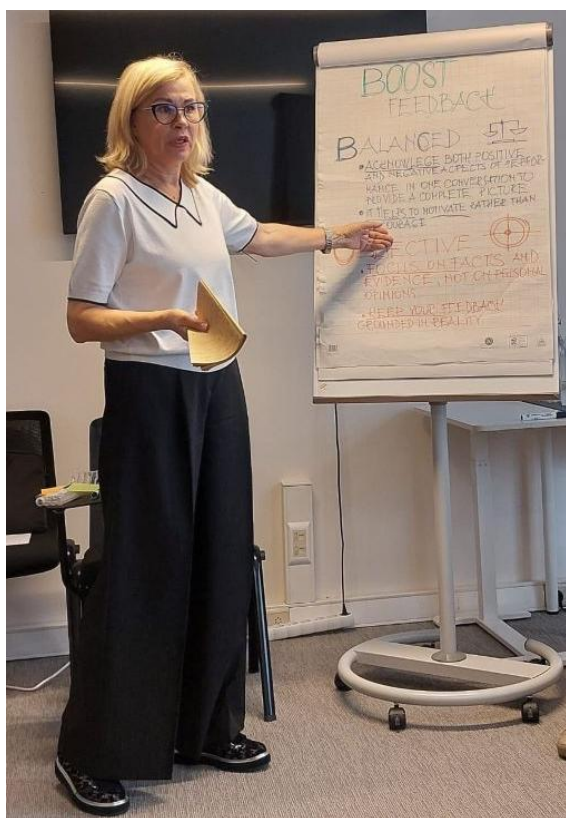
Išklausę pristatymus, diskutavome apie šio teksto, kuris buvo šiek tiek filosofiškas, šiek tiek apnuoginantis jausmus ar santykius su artimaisiais, rašymo ypatumus. Besimokančiųjų paprasčiau atsakyti į tokius klausimus: „Ar sunku buvo nuspręsti, koku savo gyvenimo įvykiu ar situacija norite pasidalyti? Ar nebuvo sunku rašyti apie tai, kas yra gana asmeniška? Ar rašydami lietuviškai galėjote aiškiai išreikšti savo mintis? Kuo rašymas lietuviškai skyrėsi nuo rašymo gimtąja kalba? Ar dėl kalbos ypatybių teko pasirinkti kitokius žodžius, ar formuluoti mintis kitaip nei gimtąja kalba? Ar pasitelkėte į pagalbą DI įrankius?“ Diskusija pasižymėjo dideliu intensyvumu, jautrumu reiškiant nuomonę ir sugebėjo sudominti kiekvieną. Tai buvo puiki galimybė pakomentuoti kolegų rašinius, artimiau susipažinti, pareikšti savo nuomonę, išsakyti požiūrį bei palavinti kalbėjimo ir kalbos suvokimo įgūdžius.

Šią užduotį jau pakartojau su keliomis besimokančiųjų grupėmis. Gautas rezultatas puikus – besimokantieji mokytojai mielai dalinasi savo patirtimis ir ne kartą patvirtino, kad tokios užduotys jiems labai reikalingos ir naudingos, nes jos yra refleksyvios ir labai skiriasi nuo įprastų namų darbų užduočių.

Prie straipsnio pridedu keletą besimokančiųjų rašinių, kurie leis skaitytojams susipažinti su jų gebėjimu dėstyti savo mintis lietuvių kalba, mąstymo kryptimi ir asmeniniu santykiu su pasirinkta tema. Tikiu, kad dalijimasis patirtimi – tiek tarp mokytojų, tiek tarp besimokančiųjų – yra viena svarbiausių profesinio augimo sąlygų.

Gilesnis žvilgsnis į saugią emocinę aplinką.

Į mokymus „Atrask savyje geriausią mokytoją“ vykau turėdama labai aiškų ir

kartu jautrų tikslą: išgirsti naujų minčių apie saugios emocinės aplinkos kūrimą. Dirbdama su mokytojais, tarp kurių yra karo Ukrainoje paliestų ir namus, mokyklas bei įprastą gyvenimą palikusių žmonių, norėjau pasigilinti, kaip sukurti erdvę, kurioje žmogus jaustųsi saugus, gerbiamas ir matomas. Mokymai pateisino mano lūkesčius, suteikdami vidinį postūmį dar jautriau bei sąmoningiau žvelgti į kolegas ir besimokančiuosius. Ačiū už tai charizmatiškajam kursų vedėjui Serge Langerock.

Mokymosi Gente akimirka. Autorės archyvo nuotrauka.

Saugi emocinė aplinka auditorijai, su kuria dirbu, įgauna ypatingą reikšmę. Tai nėra vien maloni atmosfera ar pagarbus bendravimas. Tai – jausmas, kad čia

galima kalbėti be baimės būti sumenkintam, čia nebaisu suklysti, nes tavo orumas išliks. Tai svarbu visiems kursų dalyviams, ir ypač tiems, kurie patyrė netektį, nežinomybę ar buvo priversti migruoti.

Kalbos mokymasis savaime sukelia pažeidžiamumą: reikia ieškoti žodžių, rizikuoti suklysti ir pripažinti, jog kažko dar nemoki. Kai žmogus jaučiasi įsitempęs ar griežtai vertinamas, jis užsisklendžia. Tačiau, jei aplinka palaikanti, drąsu kalbėti ir dalytis net labai asmeniškai patirtimi. Tada pamoka tampa ne tik vieta, kurioje tobulinami kalbos įgūdžiai, bet ir erdve, kurioje pamažu atkuriamas pasitikėjimas savimi ir kitais.

Mokydama suaugusiuosius aš, kaip ir bet kuris kitas andragogas, kartu mokausi ir pati. Tai mano sąmoninga profesinė laikysena. Kiekviena pamoka suvokiama kaip užduotis ar iššūkis, tačiau kartu tai ir galimybė kurti mažą, bet prasmingą produktyvaus darbo, saugumo bei tarpusavio pasitikėjimo erdvę tiems, kuriems jos šiandien ypač reikia.

.....
Iš besimokančiųjų rašinių (pastaba: rašinių turinys nekoreguotas).

„Kai gimė mano pagrandukas, buvau be galo laiminga. Po trijų metų sužinojau, kad jis yra neuroatipiškas. Mano sūnelis yra spektre. Iš pradžių dažnai galvodavau, kad mūsų šeimos gyvenime šis įvykis taps tikra kliūtimi, kurios įveikti neįmanoma bus. Pradėjau labai daug skaityti ir domėtis apie šį sutrikimą, dalyvauti įvairiuose seminaruose, mokymuose ir pagaliau atėjo laikas kai supratau, kad tai yra eilinė užduotis, kurią reikės išspręsti. Suvokiau, kad tokie vaikai yra lygiai tokie patys kaip ir visi, tik jų smegenys veikia kitaip, jie kitaip suvokia ir priima mūsų pasaulį. Jei neuroatipiškam vaikui dauguma dalykų yra savaime aišku, tai vaikas spektre turi įdėti labai daug pastangų, kad tai suprastų ir išmoktų.

Priėmiau tai kaip dovaną, kuri labai suartino ir suvienijo mūsų šeimą. Dabar mūsų gyvenimas sukasi aplink mūsų sūnų. Be to, tai galimybė sutikti mūsų gyvenimo kelyje daug gerų ir empatiškų žmonių, kurie dalinasi savo patirtimi, patarimais ir žiniomis. Žiūrint ir stebint mūsų visuomenę, kuri tampa tolerantiškesne ir

empatiškesne, esu tikra, kad visus sunkumus įveiksime, visko išmoksime ir tikrai mano vaikas ras savo vietą po saule.“ (Gražina)

„Kai mano vyras pasakė, kad turime visi kartu vykti į ilgalaikę tarnybinių komandiruočių į Ameriką, man tai atrodė kaip didžiulė kliūtis. Aš turėjau palikti viską, kas miela mano širdžiai. Buvo sunku.

Pergyvendavau dėl dukros, kaip jai seksis mokykloje, ar susiras draugų?

Aš pati visiškai nemokėjau kalbos, neturėjau pažįstamų, o viskas aplink buvo svetima. Net paprastas pasivaikščiavimas savo rajone iš pradžių buvo bauginantis, nes vietinės taisyklės ir papročiai stipriai skyrėsi nuo man įprastų. Nori pasivaikščioti – važiuok į tam skirtą vietą.

Tačiau ši situacija tapo ir užduotimi – turėjau išmokti prisitaikyti, susikurti naują kasdienybę. Pradėjau mokytis kalbos suaugusiųjų centre, nors buvo sunku, kasdien stengdavausi bent po truputį. Laikui bėgant supratau, kad ši patirtis yra ir dovana: ji suteikė man drąsos, padėjo patikėti savo jėgomis ir praplėtė mano akiratį.

Galiausiai ši komandiruočių tapo mano galimybė, nes būtent ten pagimdžiau savo sūnų. Dabar į tą laiką žiūriu su dėkingumu – jis mane sustiprino ir išmokė nebijoti pokyčių“ (Margarita)

„Kartą patyriau konfliktą su artima drauge – ji pasidalijo su kitais paslaptimi, kurios prašiau nesakyti. Iš pradžių jaučiau nusivylimą ir pyktį, tačiau vėliau supratau, kad tylėjimas nieko neišspręs. Pasikalbėjome atvirai, ir paaiškėjo, kad ji nesuprato, jog paslaptis man buvo labai svarbi. Pokalbis padėjo mums susitaikyti.

*Šis įvykis man buvo **kliūtis**, nes teko įveikti skausmą, **užduotis** – išmokti kalbėtis ramiai, **galimybė** – geriau pažinti draugę, o **dovana** – pasitikėjimo vertės supratimas.“ (Svetlana)*

***Svajonės pildosi.** Kai persikraustėme gyventi į Šeškinės rajoną, vaikščiodavau netoli mokyklos ir svajodavau ten dirbti. Kai mūsų sūnus ėjo į pirmą klasę, jo tėvai*

užpildė anketą, vienoje iš jų buvo klausimas apie tėvų profesiją. Mokyklos direktoriaus skambutis buvo netikėtas. Man buvo pasiūlytas darbas mokyklos bibliotekoje. Kaip dabar supratau, tai buvo likimo dovana. Turėjau galimybę įgyvendinti savo svajonę, bet privalomos valstybinis kalbos žinios buvo kliūtis. Užduotis buvo iškelta lankyti kursus mokytis, mokėti, suprasti kalbą. Šie įvykiai pakeitė mano gyvenimą. Jau daugelį metų laimingai dirbu mokykloje nuostabiame kolektyve. Ir kitais metais mano anūkė atvyks mokytis į mūsų mokyklą.“ (Valentina)

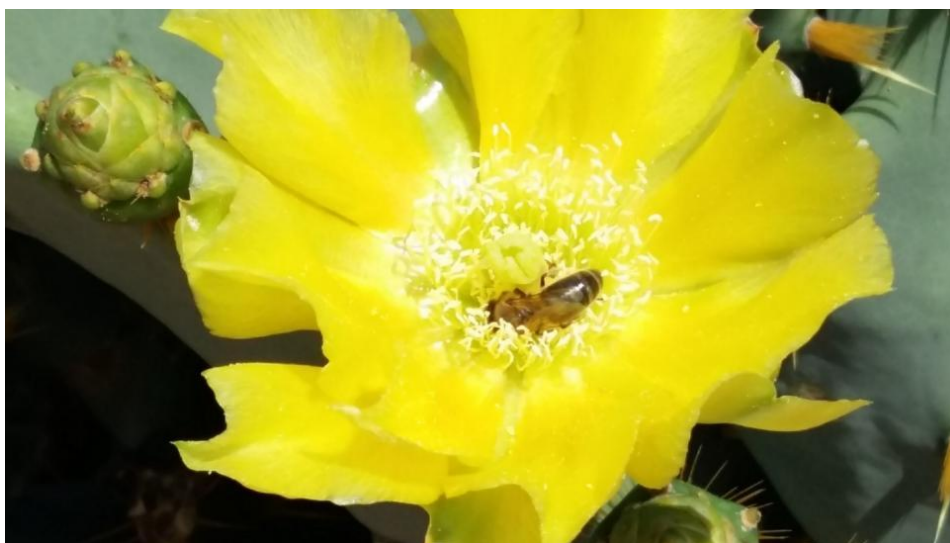
„Kada mano vyresnis sūnus buvo mažas jam labai patiko įvairūs laipiojimo rėmai žaidimų aikštelėse. Mes vaikščiodavome kiekvieną dieną ir jis bandė užlipti ant visko, kas iškilo ant žemės. Ir viena karta jis nukrito iš maždaug metro aukščio. Jam buvo pusantrų metų. Mes su vyru iškart kreipėme į poliklinika. Neurologė apžiūrėjo vaiko ir patarė vykti į Santaros kliniką. Ligoninėje gydytojas pasakė, kad mano sūnui yra kaukolės pamatinės dalies lūžis (перелом основания черепа). Ir tai yra laimė nes smūgio slėgis išėjo pro plyšį ir į smegenis nebuvo kraujavimo. Tokia liūdna dovana gavau. Sūnui nebuvo paskirta joks gydymas, bet tris dienas buvome ligoninėje. Ir man teko sunki užduotis – priversti sūnų kuo mažiau judėti. Bet jis viskuo domėjosi, vaikščiojo po palatas ir su visais kalbėdavosi. Šis įvykis galėjo tapti rimta kliūtimi mano vaiko vystymuisi. Ilga laika kovojau su noru uždrausti jam ant bet ko lipti. Norėjau jį apsaugoti nuo visko. Šis įvykis, nors ir liūdnas, tapo vertinga patirtimi mano motinystėje. Jis suteikė galimybę apmąstyti daugelį dalykų ir pažvelgti į juos kitu kampu.“ (Larysa)

„Kai reikia eiti į polikliniką, aš visada jaudinuosi dėl savo lietuvių kalbos. Man kyla baimė suklysti ir atsiranda nepasitikėjimas savimi. Tai yra mano pagrindinė kalbinė kliūtis. Žinoma, aš galiu kalbėti rusiškai, bet mano užduotis – kuo daugiau kalbėti lietuviškai. Kartais net ir pažįstami žodžiai iš jaudulio pasimiršta. Tokiais momentais man tenka susikaupti ir nepasiduoti. Kiekviena tokia situacija tampa man svarbia užduotimi. Tačiau kartu tai yra ir gera galimybė pasipraktikuoti. Juk namuose ir darbe aš dažniausiai kalbu rusiškai. Kai man pavyksta susikalbėti lietuviškai, jaučiu pasididžiavimą savimi. Suprantu, kad žengiu žingsnį į priekį. Ir tada ši maža pergalė jaučiasi kaip tikra dovana.“ (Rima)

Kelionė su mažu vaiku. Kelionė su mažu vaiku iš pradžių atrodė, kaip sunkiausia neįveikiama užduotis – juk reikėjo išeiti iš komforto zonos pačiai, suruošti vaikui ir sau lagaminą, nepamiršti svarbiausių daiktų, pasirūpinti žaislais ir užduotėlėmis, kad vaikas nenuobodžiautų. Planuojant kelionę vis atsirasdavo įvairių baimių, kas bus, jei vaikas susirgs, o jeigu nesugebėsiu susikalbėti svetimą kalbą, o jei kažką svarbaus pamiršiu.

Bet artėjant kelionės datai – kai, jau maršrutas buvo tiksliai suplanuotas, viešbučiai ir pramogos užsakytos, jaučiausi ramiau ir netgi laukiau tos dienos.

Atvykus į vietą ir praleidus joje keletą dienų, supratau, kad tai yra dovana sau: laikas ištrauktas iš kasdienybės, kasdienių rūpeščių, naujos patirtys, kurios yra neįkainojamos. Kelionė dovanuoja naujus vaizdus, žmones, leidžia pamatyti save nauju kampu. Naujos patirtys suteikia šansą augti, užmegzti naujus ryšius. Kelionė su mažu vaiku tapo tarsi testu, kurį įveikusi, jaučiausi tarsi sustiprėjusi. (Ana)

Mokymosi ir dalijimosi džiaugsmas. Daivos Malinauskienės nuotrauka.

3.2 DESIGN THINKING (dizaino mąstysena) – būdas spręsti problemas per įsiklausymą, idėjas ir drąsą bandyti

...

ARŪNĖ TAUNYTĖ,
LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOS
VALDYBOS NARĖ

Pristatysiu savo *design thinking* patirtį veikiau ne kaip metodiką, o kaip nuotyki, kuri patyriau tarptautinėje andragogų 2025 metų vasaros mokykloje Crikvenicoje (Kroatija). Seminaro tema buvo *Aplinkosaugos ir socialinės inovacijos edukaciniame kontekste*.

Teorinė dalis.

Dar 1969 m. amerikiečių mokslininkas H. A. Simon pasiūlė žiūrėti į dizainą ne tik kaip į formos kūrimą, bet kaip į sprendimų kūrimo procesą. Terminas *design thinking* 1980–1990 m. pradeda rasti akademinuose ir dizaino kontekstuose. 1991 m. David M. Kelley įkūrė [IDEO](#), prisidėjo prie šio metodo išplėtojimo ir padėjo perkelti jį iš dizainerių pasaulio į verslą ir švietimą.

Design thinking – tai kvietimas spręsti problemas kitaip. Tai mąstymas, kuris imasi pirmiausia suprasti situaciją, o ne ją „uždaryti“ į jau įprastą sprendimą. Jis kviečia klausti daugiau nei žinoti, bandyti daugiau nei teigti ir kurti daugiau nei kartoti. Reikšmingos čia žmonių patirtys, smalsus įsiklausymas į tai, kas vyksta tarp žmonių, aplinkoje ir net besiformuojančioje ateityje.

Išversti *design thinking* į lietuvių kalbą patogiai vartosenai kol kas nelabai pavyksta. Dažniausiai vartojami lietuviški variantai: dizaino mąstymas; dizaino mąstysena; dizainu grindžiamas mąstymas; kūrybinio projektavimo mąstysena;

patirtimi grįstas kūrybinis metodas ir kt. Gal net graakštų lietuvišką pavadinimą kada galėtume sukurti, pasinaudodami *design thinking* metodu.

Pagrindiniai *design thinking* principai:

- Empatija → *mąstyti iš kito asmens, asmenų, ar net aplinkos objektų pozicijos.*
- Problemos apibrėžimas → *sustoti ir įsiklausyti – o kas čia iš tiesų vyksta?*
- Idėjų generavimas → *leisti sau būti pašėlusiai kūrybiškiems. Keisčiausios idėjos. Jokios kritikos.*
- Prototipo kūrimas → *išbandyti mintį, idėją, leisti sau nebūti tobulam, smalsiai klausti; „o kas jeigu?“, „o kodėl ne? Prototipas gali būti maketas, piešinys, vaidmenų žaidimas, scenarijus, istorija...*
- Testavimas → *mokytis iš reakcijų, o ne vertinti. Klaida yra informacija, o ne nesėkmė.*

1 pav. *Design thinking* principai. Autorė Arūnė Taunytė.

Design thinking metodika skatina suaugusiuosius daryti, ką jie mokėjo vaikystėje – klausti, klysti ir bandyti dar kartą; kviečia judėti ne tiesia linija, o gyva, kartais netikėta trajektorija: nuo empatijos prie klausimų, nuo klausimų prie idėjų, nuo idėjų – prie mažų, greitų bandymų.

Suaugusiųjų mokyme šie dalykai tampa ypač vertingi: vietoj vieno teisingo atsakymo atsiranda erdvė tyrinėti, klysti, diskutuoti ir kurti drauge. Taip natūraliai gimsta tai, ką vadiname minkštaisiais gebėjimais: empatija, kūrybiškumas, bendradarbiavimas ir gebėjimas mokytis iš patirties.

Design thinking nėra tik metodika. Tai – kvietimas į mokymosi procesą žiūrėti kaip į nuotyki, kuriame svarbiausia ne greitai rasti atsakymą, o drąsiai ieškoti.

Praktinė dalis.

Po teorinio įvado seminaro dalyviai buvo suskirstyti į 4-6 asmenų grupes. Kiekviena grupė turėjo pasirinkti mieste erdvę ar objektą, išsiaiškinti problemas ar galimybes, paversti jas iššūkiu ir palaiapsniui kurti tobulinimo idėjas.

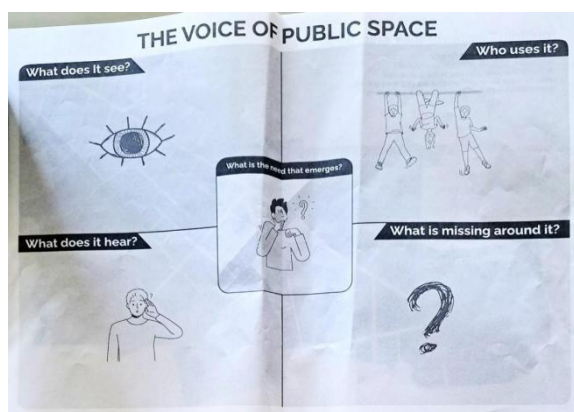
Mūsų grupė (italės ir lietuvė) pasirinko nedidelį privatų akvariumą. Ėmėmės veiklos pagal *design thinking* principus.

EMPATIJA. Grupėms buvo išdalinta po du empatijos žemėlapius:

A. Empatijos žemėlapis (iš objekto pozicijų) – „viešos erdvės balsas“.

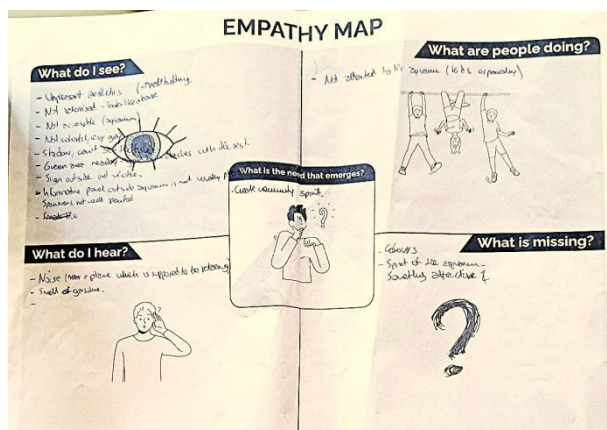
Klausimai: koks poreikis iškyla? Ką objektas mato?

Ką girdi? Kas juo naudojasi? Ko trūksta?

3 pav. Empatijos žemėlapis iš objekto pozicijų. Iš mokymosi užrašų.

B. Empatijos žemėlapis (iš asmens pozicijų).

Klausimai:

- Koks poreikis iškyla?
- Ką matau?
- Ką girdžiu?
- Ką veikia žmonės?
- Ko trūksta?

3 pav. Empatijos žemėlapis iš asmens pozicijų. Iš mokymosi užrašų.

Problemos apibrėžimas.

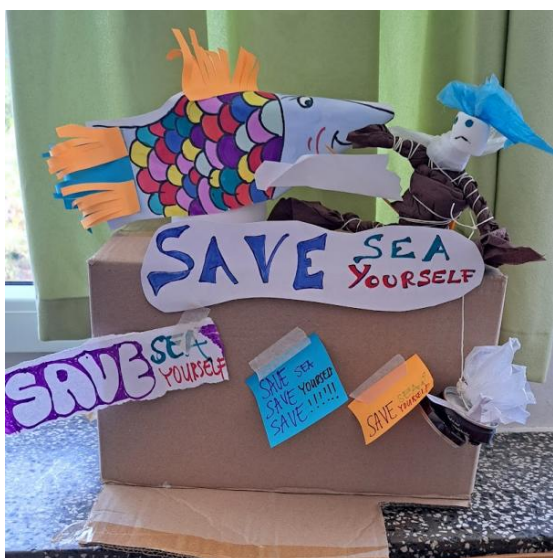
Užpildžiusios empatijos žemėlapius išvelgėme tokią problematiką: akvariumo reklama ir išorė labiau primena biurokratinę įstaigą – formalią, nežaismingą. Pakalbėjus su praeiviais atrodo, kad akvariumas domina labiau atsitiktinius turistus ir nesiima edukacinės gamtosauginės, tvarumo misijos savo mieste.

Idėjų generavimas.

Po kūrybiškų sumanymų srauto apie akvariumo dizainą, reklamą, edukacinius renginius ir kt. nutarėme dirbti ties kasmetinės jūros šventės prototipu. Renginį galėtų inicijuoti šis privatus akvariumas kaip pagrindinis organizatorius, kuriam rūpi tvarumo vertybės vandenynų ir jūrų išsaugojimui. Taip akvariumas galėtų generuoti savivaldybės, fondų, verslo dėmesį bei resursus ir pozicionuoti save kaip kilnios misijos šviesti miestiečius ir turistus vykdytoją.

Šiame procese naudojome miro.com platforma, kuri leidžia patogiai moderuoti smegenų šturmo procesą bei itin glaustai ir aiškiai formuluoti tikslus.

Prototipo kūrimas.

Sukūrėme Jūros šventės scenos ir simbolio maketą. Simboliu pasirinkom trimatę kompoziciją, vaizduojančią spalvingą ir džiugią žuvį, bandančias padėti nuobodžiam ir nelaimingam žmogui, kurį į prarają tempia šiukšlių maišas. Taip tarsi apvertėme jūros gyvūnijos išsaugojimo problemą – žmogui gyvybiškai reikalinga saugoti jūras ir vandenynus dėl savo paties egzistencijos.

Festivalio šūkis būtų „Save sea, save yourself“.

Testavimas.

Panašiai dirbo 6 mažos grupės. Kiekviena pristatė skirtingus prototipus, kuriuos testavo jau visa grupė, išsakydami įspūdžius, jausmus, pastebėjimus, patarimus. Buvo pristatyta netikėtų, inovatyvių idėjų.

Belieka pakviesti andragogus žaismingai išbandyti *Design Thinking* metodiką.

Naudingos nuorodos

Lietuvių kalba	Visai „šviežias“ straipsnis neformaliai.lt https://innovate.lt/kas-yra-dizaino-mastysena-ir-kaip-tai-veikia/ https://www.asirpsichologija.lt/dizaino-mastysena/
Anglų kalba	Vaizdo pristatymas https://youtu.be/ldYzbV0NDp8 . Trumpai išdėstyti etapai, daug pavyzdžių, tinka ir pradedančiajam andragogui. https://www.interaction-design.org/literature/topics/design-thinking IDEO – vienas iš metodikos pirmtakų: https://designthinking.ideo.com/

Tekste naudojamos asmeninio Arūnės Taunytės archyvo nuotraukos.

3.3 Skaitmeninės istorijos darnaus vystymosi tikslams

...

RENATA JANKEVIČIENĖ,
LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO ASOCIACIJOS
VALDYBOS NARĖ

Skaitmeninių istorijų (*angl.* digital storytelling) kūrimas pasaulyje turi galias tradicijas, yra organizuojami skaitmeninių istorijų kūrimo festivaliai, suburiantys kultūros paveldo puoselėtojus, profesionalus, švietėjus bei mokinius. Jei susidomėjote, kokias skaitmenines istorijas kuria profesionalai, ieškote įkvėpimo, kaip sukurti savo skaitmeninę istoriją arba norite įkvėpti savo besimokančiuosius, šis išteklius skirtas jums.

Skaitydami metodinę medžiagą „[Skaitmeninės istorijos darnaus vystymosi tikslams](#)“ turėsite galimybę:

- peržiūrėti tris įkvėpiančius profesionalių skaitmeninių istorijų kūrėjų darbus.
- Rasti idėjų, kaip besimokančiuosius įkvėpti kurti darnaus vystymosi tikslais paremtas istorijas.
- Sužinoti, kokius pagrindinius septynis žingsnius skaitmeninių istorijų kūrėjams siūlo Joe Lambert.
- Susipažinti su įvairiais skaitmeniniais įrankiais, padedančiais kurti skaitmenines istorijas bei skatinančiais bendradarbiavimą.

Skaitmeninės istorijos

darnaus vystymosi tikslams

Metodinė medžiaga

4. SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO
AKTUALIJOS EUROPOJE
ir
LIETUVOJE

3.1 Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos naujienos

Informaciją pagal Europos suaugusiųjų švietimo asociacijos medžiagą parengė dr. Vilija Lukošūnienė

3.1.1 Biuletenis apie 2025 metų EAEA teminės krypties pamokas

[Flexible Learning Pathways: Where are we in ALE?](#) Lessons learnt from EAEA's 2025 Annual Theme//Lankstūs mokymosi keliai: kokia suaugusiųjų mokymosi vieta? EAEA 2025 m. metinės temos pamokos.

Trumpas dokumento turinys

EAEA 2025 metų metinė tema nagrinėjo, kokie yra lankstūs mokymosi keliai (LAK), kuo jie naudingi suaugusiesiems besimokantiesiems, kaip jie padeda pritaikyti suaugusiam žmogui mokymosi būdą ir laiką bei stiprinti dalyvavimą suaugusiųjų mokymesi ir švietime. Dokumente paaiškinama, kas yra LAK, kodėl jie svarbūs, kaip lankstumas atrodo praktiškai ir kokie veiksmai rekomenduojami, kad juos būtų galima taikyti visoje Europoje.

Ką LAK reiškia suaugusiųjų mokymesi. LAK leidžia besimokantiesiems laisviau rinktis švietimo ir mokymo būdus ir kelius, kuria stipresnius ryšius tarp formalių ir neformalių struktūrų bei užtikrina mokymosi rezultatų pripažinimą/patvirtinimą/ akreditavimą (įskaitant ankstesnį mokymąsi neformaliai ir savišvietos būdu).

Kodėl LAK yra svarbūs. Jie padeda spręsti pagrindines suaugusiųjų mokymosi kliūtis, ypač laiko trūkumą dėl darbo, šeimos ar kitų įsipareigojimų, sudarydami sąlygas pasirinkti mokymosi būdą (nuotolinis/hibridinis/kontaktinis), tvarkaraščius (vakarais/savaitgaliais/darbo valandomis), vietą (namuose/darbe/įstaigoje) ir tempą.

Kaip lankstumas pasireiškia praktiškai. Veiksmingi LAK prasideda nuo dialogo, siekiant suprasti besimokančiųjų poreikius; jie kuria erdvę skirtingiems mokymosi ritmams ir motyvacijoms (įskaitant įtraukias, mišrias demografines grupes); dažnai vyksta ne tik klasėse (bendruomenės erdvėse, darbo vietose, internete, lauke); vertinami trumpi, konkrečiam naudojimui skirti mokymai; juos taiko savo srities specialistai - andragogai, kurie gali pritaikyti metodus, medžiagą ir laiką.

Pagrindinės rekomendacijos, kaip stiprinti LAK visoje Europoje. Dokumente raginama toliau įgyvendinti Europos kvalifikacijų sandarą (ypač NKS/EKS skaidrumą perkeliavimo požiūriu), plėsti mikrokvifikacijas neformaliajame sektoriuje, kurti individualias mokymosi sąskaitas (IMS), kurios apimtų formaliojo ir neformaliojo mokymosi poreikius (ne tik darbo rinkos tikslus), ir stiprinti kokybės užtikrinimo sistemas, pritaikytas prie fragmentiško suaugusiųjų mokymosi pobūdžio.

Dokumente pabrėžiama, kad EAEA 2025 metų temos pamokos rodo, jog suaugusiųjų mokymasis paveikiausias, kai jis yra pritaikomas, prieinamas ir aktualus žmonių realiam gyvenimui – pašalinant kliūtis ir suteikiant besimokantiems galių formuoti savo mokymosi kelią.

3.1.2 EAEA pareiškimas dėl drąsesnio ir ambicingesnio ES biudžeto švietimui, įtraukčiai ir socialiniam atsparumui

EAEA palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl 2028–2034 m. Europos Sąjungos biudžeto, tačiau ragina daugiau dėmesio skirti socialinei sanglaudai ir mokymuisi visą gyvenimą.

EAEA palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl kitos 2028–2034 m. daugiametės finansinės programos (DFP) ir jos ketinimą pateikti strateginį ilgalaikį Europos prioritetų veiksmų planą.

Kartu manome, teigia EAEA, kad pasiūlymą reikia reikšmingai pakoreguoti, siekiant užtikrinti, kad ES biudžetas iš tikrųjų galėtų remti socialinę sanglaudą, demokratinį atsparumą ir perėjimą prie mokymosi visą gyvenimą, kurio Europai skubiai reikia. Teisės aktų leidėjai raginami sustiprinti daugiametės finansinės programos socialinį aspektą ir užtikrinti, kad suaugusiųjų mokymasis ir švietimas sulauktų reikiamo matomumo ir investicijų.

[Pilnas pareiškimo tekstas](#) (anglų k.)

EAEA rekomendacijos:

1. Tinkamai perskaičiuoti DFP asignavimus, atsižvelgiant į realius infliacijos rodiklius, siekiant apsaugoti jų poveikį socialiniam aspektui.
2. Skaidriai ir struktūrizuotai įvertinti ESF+ skirtą biudžetą, kaip aiškiai nurodyta ankstesniame DFP pasiūlyme.
3. Padidinti „Erasmus+“ finansavimą 40%, palyginti su dabartiniu pasiūlymu, siekiant kompensuoti infliaciją ir geriau suderinti ją su Draghi (2024, [The future of European competitiveness](#)) ir Europos Parlamento rekomendacijomis.
4. Didesnį dėmesį skirti ne inovacijų įgyvendinimui, bet esamų priemonių nuoseklumo gerinimui, kad NVO spėtų visapusiškai įgyvendinti esamas priemones.

3.2. „Epale“ bendruomenės skiltis

...

DR. VILIJĄ LUKOŠŪNIENĖ,
LSSŠA MOBILUMO PROJEKTŲ KOORDINATORĖ
„EPALE“ KOMANDOS LIETUVOJE NARĖ

EPALE teminiai išteklių rinkiniai

Teminiai išteklių rinkiniai Epale bendruomenei pristatomi nuo 2020 metų. Manydama, kad visada yra gerai turėti išteklių, iš kurių galima pasisemti idėjų, pavyzdžių ir teorinių įžvalgų, katalogą, šiame „Savišvietos“ skyriuje pristatau Epale teminių išteklių rinkinių retrospektyvą.

Kas yra teminiai išteklių rinkiniai?

EPALE teminiai ištekliai (*angl.* Resource Kit) yra specialūs, susisteminti įvairios EPALE platformoje publikuotos medžiagos rinkiniai, skirti suaugusiųjų švietimo specialistams, praktikams ir suinteresuotoms šalims. Išteklių rinkinius sudaro dokumentai, praktiniai pavyzdžiai, straipsniai, priemonės ir pan., susiję su konkrečiomis suaugusiųjų mokymosi sritimis arba iššūkiams.

Kas sudaro išteklių rinkinius?

- Analitiniai tekstai, komentarai ir ekspertų įžvalgos, kurie padeda suprasti nagrinėjamą temą išsamiau.
- Priemonės ir praktinės gairės, skirtos kasdienei šviečiamojo/mokomojo darbo veiklai (metodikos, pavyzdžiai iš praktikos).
- Nuorodos į atitinkamus EPALÉ straipsnius, projektus ar įrankius, kurie suteikia platesnį kontekstą arba papildomą žinių bazę.

Kam naudingi išteklių rinkiniai?

- Suaugusiųjų švietėjams, treneriams ir mokytojams.
- Mokymosi programų rengėjams ir praktikams.
- Politikos formuotojams ir suaugusiųjų švietimo sektoriaus specialistams.
- Visiems, ieškantiems idėjų ir įkvėpimo suaugusiųjų mokymo srityje.

Kur rasti EPALE išteklių rinkinius?

2020: what a Year! (komplektas apie 2020 metų EPALE temas)

#1 – **Distance Learning** (Nuotolinio mokymosi tema, 2020)

Nuotolinio mokymosi išteklių rinkinyje pateikiamos svarbiausios nuotolinio mokymosi priemonės ir gerosios praktikos: šio formato plėtra, metodų įvairovė ir praktinio naudojimo rinkiniai. Nagrinėjamos priemonės, kurios padeda suaugusiųjų mokymosi specialistams organizuoti kokybišką mokymąsi skaitmeninėje / nuotolinėje erdvėje.

#2 – **Skills Development** (Įgūdžių plėtojimas, 2020)

Įgūdžių plėtojimo rinkinys skirtas profesiniam tobulėjimui: įgūdžių ugdymo galimybėms, papildomoms kompetencijoms (tiek „minkštosioms“, tiek techninėms).

#3 – **A deep dive into the EPALE thematic focuses: Digital Transition and blended learning** (Skaitmeninis virsmas ir mišrus mokymasis, 2021)

Ši teminė apžvalga aptaria klausimus: kaip galima įveikti skaitmeninę atskirtį?

Kaip galime kuo geriau išnaudoti mišrųjį ugdymą? Kaip galime išlaikyti besimokančiųjų motyvaciją skaitmeninėmis priemonėmis? Kaip galime skatinti įtraukų skaitmeninį ugdymą?

#4 – **Young Adults** (Jauni suaugusieji, 2022)

Teminis rinkinys skirtas jauniems suaugusiesiems: nagrinėjami iššūkiai, galimybės, pilietinės kompetencijos, įtraukimo priemonės, projektų atvejai, metodikos ir gerosios praktikos, kaip aktyvinti jaunos suaugusiuosius mokymosi ir pilietinio gyvenimo procesuose.

#5 – **Skills Revolution** (Ilgūdžių revoliucija, 2022)

Rinkinys „Ilgūdžių revoliucija“ nagrinėja tendencijas ir inovatyvias praktikas, kurios formuoja naują ilgūdžių poreikį darbo rinkoje, kaip suaugusiųjų mokymasis prisitaiko prie technologinių, socialinių ir ekonominių pokyčių, bei kokios priemonės yra veiksmingos ateities ilgūdžių ugdymui.

#6 – **Learning Communities** (Mokymosi bendruomenės, 2022)

Rinkinio medžiagos centre – suaugusiųjų mokymosi bendruomenės. Aptariama, kaip sukurti ir palaikyti įtraukią mokymosi bendruomenę, dalijamasi gerosiomis praktikomis, projektų pavyzdžiais ir įrankiais, kurie remia socialinį įsitraukimą ir tarpusavio mokymąsi.

#7 – **Creativity and culture for social cohesion** (Kūrybiškumas ir kultūra socialinei sanglaudai, 2023)

Rinkinyje apžvelgiamas kultūrinis ugdymas kaip pagrindinis socialinės sanglaudos variklis ir veiksnys, skatinantis kultūrų dialogą ir remdamas suaugusiųjų besimokančiųjų individualų įgalinimą bei demokratinę sąmonę. Rinkinyje dalijamasi apmąstymais ir iniciatyvomis apie kūrybiškumą ir kultūrą suaugusiųjų mokymesi: kas vyksta kultūros erdvėse ir besiformuojančiose kūrybinėse ekosistemose? Kaip kūrybiškumas suaugusiesiems jungia žmones, kad skleistų grožį ir priklausymo jausmą?

#8 – **Engage. Skills for democratic life** (Įsitraukimas. Ilgūdžiai demokratiniam gyvenimui, 2023)

Rinkinio medžiagos esmė – dėmesys pilietinei veiklai ir demokratinių ilgūdžių ugdymui: kaip suaugusiųjų mokymasis gali stiprinti demokratinius principus, kritinį mąstymą, dialogo ilgūdžius ir socialinę atsakomybę.

Teminio išteklių rinkinio Nr. 9 vizualas. Šaltinis <https://epale.ec.europa.eu/>

#9 – Empower. Workforce with the right skills (Įgalinti. Darbuotojai, turintys tinkamus įgūdžius, 2023)

Rinkinio medžiaga nagrinėja įgūdžius darbo rinkoje — perkvalifikavimo strategijas ir iniciatyvas, praktinius sprendimus, kurie stiprina suaugusiųjų gebėjimus prisitaikyti prie darbo rinkos pokyčių ir naujų profesinių reikalavimų.

#10 – EPAL for the European Year of Skills (EPAL - Europos įgūdžių metams, 2024)

Rinkinyje apžvelgiama, kaip suaugusiųjų mokymasis prisideda prie Europos įgūdžių metų (2023–2024) realizavimo: iššūkiai darbo rinkoje, žiniasklaidos raštingumas, tvarumas, pilietiškumas ir skaitmeninių įgūdžių plėtra.

#11 – Building digital, green and inclusive futures (Kuriame skaitmeninę, žaliąją ir įtraukią ateitį, 2024)

Rinkinyje akcentuojamos trys pagrindinės kryptys: skaitmeninė transformacija ir įgūdžių plėtra, tvarumo integravimas mokymosi programose ir suaugusiųjų mokymasis kaip priemonė mažinti socialinę nelygybę.

#12 – Facing the Adult Basic Skills Challenge (Susidūrimas su suaugusiųjų pagrindinių įgūdžių iššūkiu, 2025)

Išteklių rinkinyje pateikiama medžiaga analizuojanti pagrindinių įgūdžių trūkumą (raštingumą, skaičiavimą ir kitas fundamentalias kompetencijas), jo

socialinį poveikį, gerąsias praktikas ir inovatyvias strategijas, kaip įtraukti šių įgūdžių plėtrą mokymosi sistemose.

#13 – The Future Is Unwritten: Skills, Justice and Human Potential

(Ateitis neparašyta: įgūdžiai, teisingumas ir žmogiškasis potencialas, 2025)

Rinkinyje pateikiami išteklių nagrinėja, kas svarbu žmogui mokymosi ir darbo pasaulyje, kuriame dominuoja automatizacija, dirbtinis intelektas ir besikeičiantys įgūdžių poreikiai, kodėl žmogiškasis aspektas ir toliau yra svarbiausias suaugusiųjų mokymosi procese.

Teminių išteklių rinkinio Nr. 13 vizualas. Šaltinis <https://epale.ec.europa.eu/>

